

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

MINISTERSTVO
PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

PLÁN

Komunitného centra Žiar nad Hronom

V zmysle Prílohy č. 2 k zákonu č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov Štandardov kvality poskytovanej sociálnej služby a Modelu komunitnej práce v komunitných centrách schválených MPSVaR.

Ulica: M. Chrásteka 19/20, 965 01

Mesto/Obec: Žiar nad Hronom

Spracovali:

Odborný manažér KC: Mgr. Sára Kaszášová

Komunitná pracovníčka KC: Božena Vaňová

Pracovníčka KC: Karin Doletinová Ščasnovičová

Január 2026

OBSAH

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....	1
ÚVOD.....	2
1 HISTÓRIA LOKALITY.....	3
1.1 História lokality „Jadran“	3
1.2 História lokality „Pod Kortínou“	3
1.3 História Komunitného centra v meste Žiar nad Hronom.....	3
2 MAPOVANIA POTRIEB.....	4
2.1 Výber metód, vzorky mapovania cieľ. skupiny MRK v meste Žiar nad Hronom.....	5
2.1.1 Výber metód.....	5
2.1.2 Výber vzorky.....	6
3 VÝSLEDKY MAPOVANIA POTRIEB.....	7
3.1 Demografia.....	7
3.2 Fyzická infraštruktúra.....	7
3.2.1 Infraštruktúra mesta Žiar nad Hronom	7
3.2.2 Infraštruktúra lokality „Jadran“	9
3.2.3 Infraštruktúra lokality „Pod Kortínou“	10
3.3 Inštitúcie.....	11
3.4 Neformálna sociálna štruktúra.....	12
3.4.1 Neformálna sociálna štruktúra lokality „Jadran“	13
3.4.2 Neformálna sociálna štruktúra lokality „Pod Kortínou“	13
3.5 Informácie o životnom štýle.....	13
3.5.1 Informácie o životnom štýle obyvateľov lokality „Jadran“	14
3.5.2 Informácie o životnom štýle obyvateľov lokality „Pod Kortínou“	14
3.6 Potreby a problémy.....	16
3.6.1 Potreby a problémy ľudí v lokalite „Jadran“	16
3.6.2 Potreby a problémy ľudí v lokalite „Pod Kortínou“	18
3.7 Ciele, úlohy, vízie a sny komunitného centra.....	18
3.8 Analýza výsledkov spätnej väzby na KC získaných počas mapovania potrieb cieľovej skupiny....	20
3.8.1 Výsledky z mapovania spätnej väzby na KC v lokalite „Jadran“	21
3.8.2 Výsledky z mapovania spätnej väzby na KC v lokalite „Pod Kortínou“	21
4. Akčný plán.....	22
4.1 Monitorovanie plnenia cieľov.....	28
ZÁVER.....	29
POUŽITÁ LITERATÚRA.....	30
ZOZNAM GRAFOV.....	30
ZOZNAM OBRÁZKOV.....	30
ZOZNAM PRÍLOH.....	30

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

- AP – akčný plán
- DD a DSS – Domov dôchodcov a Domov sociálnych služieb
- FO – fyzická osoba
- KC ZH – Komunitné centrum Žiar nad Hronom
- KP KC – Komunitná pracovníčka komunitného centra
- KR – komunitná rada
- MHD – mestská hromadná doprava
- MOaPS – Miestna občianska a poriadková služba
- MRK – marginalizovaná rómska komunita
- MsP – mestská polícia
- MsÚ – mestský úrad
- MŠ – materská škola
- MVO – mimovládna organizácia
- OMKC – odborná manažérka komunitného centra
- OSoO – Odbor starostlivosti o obyvateľa (organizačná zložka MsÚ)
- PC – počítač
- PO – právnická osoba
- R1, R2 – názov rýchlostnej cesty
- SNP – Slovenského národného povstania (názov ulice)
- SOHaP – Stredisko osobnej hygieny a pracovňa
- SR – Slovenská republika
- SŠ – stredná škola
- ŠZŠ – Špeciálna základná škola
- TSP – terénne sociálne pracovníčky
- ÚPSVaR – Úrad práce sociálnych vecí a rodiny
- VÚC – Vyšší územný celok
- VKK – veľkokapacitný kontajner
- ZH – Žiar nad Hronom
- ZSNP – Závod Slovenského Národného Povstania
- ZŠ – Základná škola

ÚVOD

Miera problémov, ktoré obyvatelia sociálne vylúčených lokalít prežívajú nie je riešiteľná v krátkodobom horizonte a len vlastnými silami jej obyvateľov. Sociálne vylúčenie vedie k dlhodobej nezamestnanosti, závislosti od sociálnych dávok, k závislosti od návykových látok, nízkej kvalifikovanosti, zlému zdravotnému stavu, či neschopnosti plánovať do budúcnosti a preto je považované za veľmi vážny spoločenský problém. Inak to nie je ani v meste Žiar nad Hronom. Pozitívny vplyv na túto situáciu určite má napĺňanie poslania komunitnej práce na pôde Komunitného centra. Komunitná práca podáva pomocnú ruku na odbornej úrovni najmä cez výkon sociálnych služieb, odborných činností, iných činností, aktivít KC a to všetkým jej obyvateľom na komunitnej, skupinovej či individuálnej úrovni, každému jednému občanovi, ktorý o takúto pomoc prejaví záujem.

Plán komunitného centra je dokumentom komunitného centra, ktorý vychádza z potrieb komunity. Dokument sme spracovali na základe mapovania potrieb, ktorý uskutočňovali pracovníčky komunitného centra. Pracovníčky komunitného centra mapovaním lokalít s výskytom cieľových skupín MRK v meste Žiar nad Hronom zisťovali problémy a potreby komunity, na ktoré reaguje aj plán komunitného centra, ktorý si stanovuje krátkodobé a dlhodobé ciele. Pri spracovaní plánu komunitného centra sa podieľali pracovníci komunitného centra, rada komunitného centra, ale aj obyvatelia mesta Žiar nad Hronom. Dokument bude verejne dostupný na webovej stránke mesta a FB mesta a FB stránke komunitného centra. Plán KC vychádza z mapovania potrieb. Mapovanie prebiehalo vo vybraných častiach mesta Žiar nad Hronom od augusta 2023 do marca 2024 a dovedna sme oslovili cca 300 ľudí. Potreby, problémy a ciele, ktoré nám vyšli z mapovania sú zahrnuté v pláne KC. Plán komunitného centra bude ďalej využívaný pri práci s klientmi a s Komunitnou radou. Pri realizovaní zistených cieľov, budeme realizovať rôzne aktivity, ktoré budú zamerané na danú problematiku. Rovnako budeme potrebovať pomoc pri realizácii aktivít zo strany mesta, či už pri poskytnutí finančných prostriedkov, písaní projektov, grantov a výziev...

1 HISTÓRIA LOKALITY

Žiar nad Hronom sa nachádza v Banskobystrickom kraji, na strednom Pohroní, v Žiarskej kotline. Výmera mesta je 40,0 km². Žiarska kotlina je na západe ohraničená pohorím Vtáčnik, na severe a východe Kremnickými vrchmi a na juhu Štiavnickými vrchmi. Na tomto území bola prirodzene vytvorená križovatka významných komunikačných spojov. Cesty z mesta sa lúčovite rozbiehajú v smeroch na Prievidzu, Nitru, Zvolen a Martin. Vzdialenosť od Banskej Bystrice vzdušnou čiarou je 30 km, od Bratislavy 150 km. Žiarskou kotlinou, a zároveň aj mestom Žiar nad Hronom preteká rieka Hron.

Hospodársky i spoločenský rozmach obec zažila s výstavbou hlinikárne, ktorá obyvateľom zabezpečila množstvo pracovných miest a položila základ pre ďalší rozvoj obce, ktorá sa pretransformovala na mesto. Ako sa postupne hlinikáreň rozširovala, rástol s ňou aj počet obyvateľov. Pred založením závodu mala obec Svätý Kríž len 1 449 obyvateľov a o 4 roky neskôr ich už bolo 8 784. Budovali sa školy a nové sídliská. Mesto sa stalo plnohodnotným a poskytovalo svojim občanom plnú občiansku vybavenosť.

1.1 História lokality „Jadran“

Domy s nájomnými bytmi v správe mesta Žiar nad Hronom na ulici M. Chrásteka, nazývané „Jadran“ boli postavené v roku 1975 ako robotnícky hotel Závodu SNP v Žiari nad Hronom.

Nájomné byty slúžili pre zamestnancov fabriky v meste Žiar, či pre zamestnancov rôznych služieb. Neskôr bol tento objekt vo vlastníctve súkromnej osoby. V objekte sa stali nájomcami aj sociálne znevýhodnené osoby, ľudia z marginalizovanej skupiny obyvateľov Žiaru. Nakoľko časom došlo k poškodeniu bytov a objektu, Mesto Žiar nad Hronom sa postaralo o rozsiahlu rekonštrukciu v roku 2008 - výmena elektroinštalácie, výmena vodovodných a kanalizačných rozvodov, výmena všetkých okien za plastové, nové radiátory s termostatickými hlaviciami. Jednotlivé byty boli vybavené kuchynskou linkou, audio vrátnikom, prípojkou telefónnej linky a internetu, kúpeľňou a samostatným WC. Po rekonštrukcii v júni v roku 2009 vydalo Mesto do užívania byty prvým nájomníkom.

1.2 História lokality „Pod Kortínou“

Lokalita dostala svoj názov podľa talianskeho mestečka v Dolomitoch „Cortina de Ampezzo“, kde sa v roku 1956 konali prvé olympijské hry, ktoré bolo možné sledovať televíznym vysielaním. V tom čase bola na okraji novovznikajúceho sídliska pri Sv. Kríži nad Hronom vybudovaná vtedy jediná krčma spojená reštauráciou pre pracovníkov hlinikárne, ktorá dostala pomenovanie „Kortína“ práve podľa tohto názvu. Neskôr sa takto začala volať celá oddychová a rekreačná oblasť, ktorá k nej prislúchala. Tvorilo ju príjemné prostredie – záhradkárská osada, studnička, lúky a pláž pre plavcov na brehu Hrona.

Od roku 2007 sa v tejto lokalite postupne začali koncentrovať obyvatelia, ktorí sa z rôznych príčin dostali na okraj spoločnosti. Začali vznikať provizórne obydlia a ich výstavba nabrala rýchly spád. Mesto v tom čase nevedelo adekvátne reagovať. Skomplikovalo to aj pridelenie nájomných zmlúv urbárskym spoločenstvom a záhradkári, ktorí prisťahovalcom a presídlencom radšej prenechali a predali svoje chatky, akoby v nich mali neustále riešiť krádeže a „nezvaných nájomníkov“.

1.3 História Komunitného centra v meste Žiar nad Hronom

Komunitné centrum Žiar nad Hronom (ďalej len KC) vzniklo v roku 2015 v rámci realizácie Národného projektu Komunitné centrá, vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia a dodnes pokračuje kontinuálne v rámci realizácie už v poradí 4. Národným projektom „Spolu pre komunity – aktivita Komunitné centrá“. KC ZH je zariadenie bez právnej subjektivity, organizačne začlenené pod Odbor starostlivosti o obyvateľa MsÚ v Žiari nad Hronom.

KC ZH je zaregistrované ako sociálna služba a podľa Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách sa v ňom poskytujú odborné činnosti, iné činnosti a aktivity fyzickej osobe, rodine alebo skupine osôb v nepriaznivej sociálnej situácii, ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením, a ktoré majú obmedzené schopnosti alebo možnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy pre zotrvávanie v segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Mesto Žiar nad Hronom prostredníctvom Komunitného centra poskytuje služby pre všetkých občanov mesta, ktorí majú o ne záujem. Zameriava sa však najmä na marginalizované skupiny obyvateľstva, s osobitným dôrazom kladeným na aktivizáciu členov MRK. Zároveň sa snaží rôznou činnosťou a poskytovaním sociálnych a iných služieb o zvyšovanie ich sociálnych zručností a kompetencii, prevenciu a predchádzanie sociálno-patologických javov a rizikového správania, a to v súčinnosti s verejnou správou, štátnou správou, MVO a FO a PO.

Poslaním KC Žiar nad Hronom je prostredníctvom poskytovaných sociálnych služieb, iných služieb a aktivít uschopňovať marginalizovaných klientov k svojpomocnému riešeniu problémov, umožňovať im aby mohli prispievať ku zmene, a to nielen v osobných situáciách ale i v rámci riešenia problémov sídelnej komunity, spoločnosti, ktorej členmi sú. Prostredníctvom komunitnej práce a komunitnej rehabilitácie systematicky zabraňovať vznikaniu nových sociálnych problémov, rozpoznať prekážky a docieľiť sociálnu zmenu v zmysle znižovania napätia v komunite a zároveň zlepšovania, či vytvárania vzťahov jednotlivých subskupín v nej.

Sociálnu službu poskytuje KC ZH ambulantnou formou vo svojich priestoroch v Dome s nájomnými bytmi v správe mesta Žiar nad Hronom, tzv. „Jadran“ (ďalej len lokalita „Jadran“), terénnou formou prostredníctvom Elokovaného pracoviska v lokalite „Pod Kortínou“ a práci v teréne na území mesta Žiar nad Hronom.

Pracovisko KC ZH je od svojho vzniku umiestnené v 2.izbovom byte na 3. poschodí v Dome s nájomnými bytmi v správe mesta Žiar nad Hronom, tzv. „Jadran“. Pozostáva zo spoločenskej miestnosti (obývačky) spojenej s kuchynským kútom, s funkčnou kúpeľňou, so samostatným wc a kanceláriou pre tri pracovníčky KC vybavenou pracovnými stolmi s PC, uzamykateľnou skriňou na spisy klientov a náležitým úložným priestorom. Miestnosť pre skupinové aktivity je vybavená pohovkou, okrúhlym stolom s 8 stoličkami a teda aj jej kapacita je obmedzená v jeden moment na maximálne 8 – 12 ľudí. Nakoľko je v budove výťah je možné vstup do KC považovať za bezbariérový.

Elokované pracovisko KC ZH v lokalite „Pod Kortínou“ vzniklo v roku 2017 a tvorí ho obytný „lodný“ kontajner o vnútornej rozlohe 10,81m² so sociálnym zariadením určeným zamestnancom a príslušná vydláždená vonkajšia (nezastrešená) plocha o rozlohe 30m². K vnútornému vybaveniu patrí kancelársky kútik s PC a tlačiarňou, úložný priestor na materiál na prácu s cieľovou skupinou, 2 rozkladacie stoly, lavica a stoličky na sedenie. Vnútrotná kapacita pre konanie jednej skupinovej aktivity v elokovanom pracovisku KC je max. 5 osôb sediacich za stolom a plus max. 6 osôb sediacich pozdĺž steny miestnosti.

2 MAPOVANIA POTRIEB

Mapovania potrieb komunity (spoznávania cieľovej skupiny) je pre systematickosť práce komunitného centra (ale aj hociktorej inej organizácie alebo subjektu pracujúceho s nejakým typom komunity) veľmi dôležité. Pre stanovovanie cieľov, plánovanie činností a vhodného nastavenie práce s komunitou je potrebné komunitu nielen hlbšie spoznať, ale poznať aj všetky kontexty, ktoré ako premenné vstupujú a zasahujú do jej aktuálnych parametrov, formovania a procesu fungovania.

Komunita je podľa §4 Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách „skupina osôb, ktorá žije v určitom zoskupení určenom najmä ulicou, mestskou časťou, obcou alebo mestom a ktorú spájajú spoločné záujmy, hodnoty a ciele.“

Účelom mapovania je vytvoriť tzv. profil komunity - teda z relevantných zdrojov o komunite (ktorými sú najmä jej obyvatelia) zistiť informácie o jej potrebách, sociálnych problémoch a návrhoch na ich možné riešenie. Posilnenie komunitného organizovania ľudí z miestnej komunity, získanie

informácií o možnostiach členov tejto komunity zapojiť sa do komunitného diania a taktiež mapovanie potenciálu pre zostavenie Rady KC.

Medzi prínosy mapovania potrieb patrí napr. aj priestor a čas na zoznamovanie sa s ľuďmi a komunitnou (napr. prostredníctvom rozhovorov, či pozorovaním jej obyvateľov a vzťahov medzi nimi v ich prirodzenom prostredí). Je priestorom na hľadanie a nachádzanie potenciálu, pretože v rámci mapovania kladú pracovníci KC ľuďom otázky, ktoré ich nútia zamyslieť sa nad svojimi problémami a možnosťami ich riešenia, čo je prostriedkom na ich mobilizáciu a aktivizáciu. Počas procesu mapovania tak vie komunitný pracovník zistiť ich ochotu a kapacity na spoluúčasť a participáciu na komunitnom živote v danej lokalite.

Mapovanie je základom aj na plánovanie aktivít a činností KC, ktoré vychádzajú z potrieb a prianí ľudí. To znižuje riziko ich nezájmu o KC ako také, ale i o ponuku jeho služieb a zvyšuje šancu na ich účinnosť a efektívnosť. Mapovanie potrieb je proces a zároveň je aj súčasťou procesu – preto budúce priebežné mapovanie je tiež základom na ďalšie vylepšovanie činností KC a je teda vhodné s ním kontinuálne pokračovať.

2.1 Výber metód, vzorky mapovania cieľ. skupiny MRK v meste Žiar nad Hronom

Na pochopenie práce a činností komunitného centra s cieľovou skupinou MRK v meste Žiar nad Hronom je potrebné mať na zreteli jej roztrúsenosť v geografickom území mesta a špecifiká, ktoré sú iné pri členoch cieľovej skupiny žijúcich v segregovanej komunite mimo mesta (tzv. lokalita „Pod Kortínou“) a iné pri členoch cieľovej skupiny žijúcich v komunite situovanej priamo v centre mesta (Domu s nájomnými bytmi v správe mesta Žiar nad Hronom, tzv. lokalita „Jadran“). Navyše, segregovaná lokalita „Pod Kortínou“ je vnútorne ďalej členená sociálno-ekonomickými, názorovými a geograficky ešte viac vylúčenými mikrolokalitami („Žiarsky kanál“, „Rolvis“, „Horné garáže“, „Žarnovičania“ a „Vytopení“), ktoré tvoria väčšie i menšie rodinné klany a prisťahovalci z okolitých miest a dedín.

Na tomto základe sme sa rozhodli aj samotné vyhodnotenie spoznávania cieľovej skupiny MRK v meste Žiar nad Hronom rozdeliť na dve samostatné kapitoly – už vyššie spomenuté lokality (hoci niektoré charakteristiky a infraštruktúra mesta je spoločná pre obe z nich, sú pre rôzne skupiny obyvateľov rôzne dostupné). Nie všetky spomenuté kontexty (oblasti spoznávania komunity) budeme skúmať úplne do hĺbky, pretože by to mohlo spôsobiť „zahľtenie“ informáciami, čo by nebolo veľmi efektívne z hľadiska naplňovania cieľov mapovania, a namiesto orientácie, by to prinieslo skôr zmätenosť. Naším cieľom je teraz hlavne upriamiť pozornosť na tie oblasti, ktoré je potrebné skúmať podrobnejšie.

2.1.1 Výber metód

Pri mapovaní potrieb cieľovej skupiny MRK v Žiari nad Hronom sme využili tri metódy, ktorými sme najprv oslovili väčší a neskôr aj menší počet ľudí:

- neštandardizované pozorovanie (lokalita „Jadran“ a lokality „Pod Kortínou“)
- kratšiu anketu a dlhší dotazník realizovaný formou pološtruktúrovaného rozhovoru (lokalita „Jadran“ a lokality „Pod Kortínou“)
- okrúhly stôl – diskusná skupina (lokalita „Jadran“)

Nakoľko bolo cieľom mapovania zorientovať sa v tej ktorej lokalite/ komunite, najprv sme oslovili väčší počet ľudí pološtruktúrovaným dotazníkom, ktorý sme však pre jeho zjednodušenie a menšie nároky na respondentov (čas a písaná forma, ktorá im nie je blízka) viedli formou pološtruktúrovaného rozhovoru. Ten sme dokreslili pozorovaním prostredia komunity, analýzou infraštruktúry lokality a dokumentov s ňou súvisiacich, analýzou správania sa jej aktérov pri príprave a realizácii skupinových aktivít (komunikácie a správania sa ľudí pred, počas a po konaní aktivity), pozorovaním medziľudských vzťahov v komunite pri riešení situácii bežného života, ale tiež aj pri

konfliktných situáciách. Hlbšími, pološtruktúrovanými rozhovormi s pracovníkmi iných pomáhajúcich profesií a autorít v meste sme si tiež dotvárali kontext rôznych, od ľudí zistených skutočností.

V lokalite „Jadran“ sme v neskoršej forme mapovania využili aj metódu diskusnej skupiny, tzv. „okrúhleho stola“, keď sme zisťovali konkrétne podnety a ich kvantifikovaný počet od ľudí tvoriacich rôzne záujmové skupiny v určitej téme.

2.1.2 Výber vzorky

Mapovaním oslovujeme najmä obyvateľov komunít a zameriavame sa na tie informácie, ktoré nevieme získať inak (napr. analýzou štatistických dát), prípadne tie informácie, ktoré si potrebujeme overiť. Výsledkom mapovania by mali byť platné a spoľahlivé dáta, nie dojmy pracovníkov KC. Na to je teda potrebné vybrať si relevantnú vzorku opytovaných.

Vzorka je vždy časťou základného súboru, pričom v našom prípade tvorí základný súbor celá komunita MRK, s ktorou KC v Žiari nad Hronom pracuje. Nakoľko (ako už bolo vyššie spomínané) sa jedná o dve diametrálne odlišné vzorky ľudí, zameriavame našu pozornosť na obe z nich jednotlivo (A; B). Pre dosiahnutie čo najrelevantnejších výsledných dát v týchto dvoch geografických podkomunitách je dôležité vybrať si vzorku opýtaných („reprezentatívny súbor“) tak, aby sme oslovili čo najširšie spektrum obyvateľstva a dozvedeli sa o rôznorodých potrebách ľudí v týchto komunitách.

Preto je dobré, ak „výberový súbor A“ a „výberový súbor B“ bude zmenšeninou základného súboru, čo znamená, že potrebujeme určiť tie znaky a charakteristiky, podľa ktorých budeme ľudí do vzorky vyberať. My sme si určili, že hlavnou charakteristikou reprezentatívneho súboru bude bydlisko (alebo dlhodobé zdržiavanie sa) v danej (mikro)lokalite. Pre relevantnosť zastupiteľnosti všetkých charakteristík v dostatočnom počte sme na daných lokalitách oslovovali ženy, mužov, deti; zamestnaných aj nezamestnaných; mamičky na rodičovskej dovolenke i ľudí v seniorskom veku; ľudí aktívnych i pasívnych pri využívaní ponuky služieb komunitného centra alebo inej dostupnej sociálnej služby a pod. V geograficky uzavretej lokalite sme náhodne oslovovali ľudí, ktorí boli ochotní s nami komunikovať a neskôr sme doladzovali výber vzorky respondentov tak, aby oslovení reprezentovali čo najväčšiu variabilitu znakov cieľovej skupiny.

Vzorka oslovených respondentov pri mapovaní v lokalite „Jadran“ predstavovala 76 respondentov (z možných 139 v 37 domácnostiach), pričom 59% z oslovených bolo v produktívnom veku (18-50r), 25 % v detskom veku (0-18r) a 16 % v seniorskom veku (50r+). Dáta boli získané formou pozorovania komunitných pracovníčok komunikáciou s ľuďmi (dotazník realizovaný ústnou formou „od dverí k dverám“, anketa realizovaná písomnou formou (počas skupinových aktivít so ženami a tiež ich samé ženy distribuovali medzi svojich najbližších susedov), pološtruktúrovanými rozhovormi s účastníkmi skupinových aktivít, diskusné skupiny). Vzorku tvorili takmer všetci dospelí obyvatelia bytového domu, nakoľko sme boli za nimi osobne do každého bytu, kde sme rozprávali väčšinou s dospelými obyvateľmi, ktorí nám hovorili o celej svojej domácnosti. Na skupinových aktivitách sme komunikovali a mapovali so ženami a tiež aj staršími deťmi.

Vzorka oslovených respondentov pri mapovaní v lokalite „Pod Kortínou“ bolo 145 dospelých respondentov z celkového počtu 204 dospelých obyvateľov všetkých mikrolokalít tvoriacich lokalitu „Pod Kortínou“ (čo predstavovalo 71,8% celkového súboru). Dáta boli získané formou pozorovania komunitných pracovníčok v teréne, komunikáciou s ľuďmi (dotazník realizovaný ústnou formou, anketa realizovaná ústnou a písomnou formou, pološtruktúrovanými rozhovormi s účastníkmi skupinových aktivít). Vzorku tvorili obyvatelia všetkých mikrolokalít („Žiarsky kanál“, „Žarnovičania“, „Horné garáže“, „Vytopení“, „Rolvis“). Rozprávali sme sa väčšinou s dospelými obyvateľmi, ktorí nám hovorili o celej svojej domácnosti (zväčša to boli ženy, nakoľko muži sa v komunite, počas pracovnej doby KC zdržujú len zriedka). Na skupinových aktivitách sme komunikovali a mapovali so ženami a tiež aj staršími deťmi. Opytovanú vzorku dospelých ľudí žijúcich v lokalite sme už ďalej netriedili podľa pohlavia, veku alebo sociálno-ekonomického statusu – v tejto lokalite sme to nepovažovali za potrebné evidovať.

3 VÝSLEDKY MAPOVANIA POTRIEB

Mapovanie potrieb obyvateľov v lokalitách v Žiari nad Hronom prebiehalo v mesiaci August 2023 až Marec 2024. Získané boli informácie o potrebách a problémoch komunity a tiež podnety a požiadavky na Komunitné centrum. Ľudia boli smerovaní k zamysleniu sa nie len aké potreby a problémy majú, ale najmä k tomu, ako sa vedia pričiniť a zapojiť sa do ich riešenia.

3.1 Demografia

Mesto Žiar nad Hronom malo k 1.1.2024 16 997 obyvateľov. Celkový počet obyvateľov k poslednému sčítaniu obyvateľov SR bol 17 465 a z toho uviedlo rómsku národnosť 1756 obyvateľov v meste Žiar nad Hronom. (<http://statdat.statistics.sk/>) (aktuálne k mesiacu Február 2024 je to 16 978 obyvateľov).

Za lokality, ktorým venuje KC ZH svoju pozornosť ide o nasledovný počet obyvateľov (Zdroj: Mesto ZH):

- Lokalita „Pod Kortínou“ ku 06/2023 je 354 (muži – 104, ženy – 100, deti do 18 rokov je 150) pričom z toho je odhadom cca 10% obyvateľov nad 50 rokov, 57% obyvateľov v produktívnom veku, 37% detí a mladých ľudí do 18 rokov veku. (Pozn.: Tento počet kulminuje a v reálnom čase sa mení, nakoľko sa mnohé rodiny počas zimných mesiacov sťahujú prechodne do mesta a na jar sa opäť vracajú späť do lokality).
- Dom s nájomnými bytmi v správe Mesta ZH tzv. „Jadran“: 139 obyvateľov.

Objavuje sa tu migrácia obyvateľstva, ako aj prisťahovalectvo z iných obcí, čím sa zvyšuje počet občanov bez trvalého pobytu mesta Žiar nad Hronom na jeho území. V meste Žiar nad Hronom žije približne 1 756 Rómov. Väčšina z nich žije rozptýlene v meste medzi majoritnou časťou obyvateľstva. Vzdialenosť MRK od centra mesta je približne 2 km. (Komunitný plán sociálnych služieb mesta Žiar nad Hronom 2018-2023).

3.2 Fyzická infraštruktúra

Pri opise fyzickej infraštruktúry sa zameriavame v prvom rade na infraštruktúru v meste ako takom z dôvodu, že je spoločná (aj keď rôzne vzdialená a tým pádom ľahšie i ťažšie ľuďom dostupná) pre všetky mestské geografické lokality, z ktorými komunitné centrum pracuje. V ďalšej časti bližšie špecifikujeme geografiu oboch vybraných lokalít – Domu s nájomnými bytmi v správe mesta Žiar nad Hronom, lokalita „Jadran“ a lokalitu „Pod Kortínou“. Táto časť je už previazaná aj s inštitúciami, s ktorými KC spolupracuje, ale na tomto mieste ich zmieňujeme hlavne kvôli ich fyzickej blízkosti k zmieňovaným lokalitám.

3.2.1 Infraštruktúra mesta Žiar nad Hronom

Doprava v meste

Prepravu v meste zabezpečuje mestská hromadná doprava (ďalej len MHD). Frekvencia a počet spojov zodpovedá veľkosti mesta. Najvyššia frekvencia je ráno a poobede. Preprava je zabezpečovaná hlavne na prevoz obyvateľov mesta do priemyselnej časti za pracou. MHD zabezpečuje aj prevoz obyvateľov do blízkych obcí, hlavne do mestskej časti Šašovské podhradie a obce Ladomerská Vieska. Mesto Žiar nad Hronom tvorí dôležitý dopravný uzol. Cestné spojenia v meste neboli v minulosti projektované na súčasnú dopravnú záťaž. Východným okrajom mesta vedie rýchlostná cesta R1, na ktorú sa južne od mesta pripája rýchlostná cesta R2, vytvárajúca juhozápadný obchvat mesta v smere od Prievidze. Mestom vedie železničná trať Nové Zámky – Zvolen, prostredníctvom ktorej možno zo železničnej stanice cestovať osobnými vlakmi do hlavného mesta Bratislava, ako aj na opačný smer do Košíc.

Školstvo

Predprimárne vzdelávanie v meste Žiar nad Hronom:

- Mestské detské jasle s kapacitou 20 detí,
- Materské školy: mesto Žiar nad Hronom je zriaďovateľom jednej materskej školy, ktorá má sedem pracovísk a jednu špeciálnu „montessori“ triedu „Aleš“ (+ buduje sa jedna súkromná MŠ, ktorá bude patriť k duálnemu vzdelávaniu Súkromnej pedagogickej a sociálnej akadémii v ZH). Pri cirkevnej základnej škole je aj trieda cirkevnej materskej školy.

Primárne vzdelávanie:

V meste Žiar nad Hronom boli zriadené 4 základné školy (z ktorých jedna - 3.ZŠ bola zlúčená s 2. ZŠ a do jej priestorov bolo následne presťahované Gymnázium).

Základné školy: Jednotka, Dvojka, Štvorka, Cirkevná základná škola s materskou školou, Špeciálna základná škola. Základná umelecká škola Zity Strnadovej-Parákovej, Centrum voľného času

Stredné školy:

- Gymnázium Milana Rúfusa (8 ročné aj klasické 4 ročné),
- Súkromná obchodná akadémia DSA (duálne vzdelávanie),
- Súkromná stredná odborná škola technická (študijné odbory s maturitou: Technické lýceum, Elektrotechnika – priemyselná informatika, Mechanik mechatronik, Mechanik nastavovač, Programátor obrábacích a zváracích strojov a zariadení) a učebný odbor s výučným listom: Operátor strojárenskej výroby) – duálne vzdelávanie,
- Hotelová akadémia (študijné odbory s maturitou: Manažment hotelov a cestovných kancelárií, Obchod a podnikanie, Hotelová akadémia, Spoločné stravovanie a Vlasová kozmetika a učebné odbory s výučným listom – Hostinský, Kaderník, Cukrár a Predavač),
- Súkromná pedagogická a sociálna akadémia EBG (študijné odbory: denné - Učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo a Sociálno-výchovný pracovník, pomaturitné – Učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo a Špeciálna pedagogika).

Zdravotníctvo

Na území mesta je funkčná Poliklinika Agel, Ul. Sládkovičova ZH a Poliklinika Agel, Ul. Priemyselná ZH v ktorých sa nachádzajú štátne i privátne ambulancie všeobecných, odborných lekárov a pediatrov. Privátne ambulancie odborných lekárov sú roztrúsené aj po meste v rôznych súkromných i verejných budovách - ich evidencia je v kompetencii VÚC. Nemocnica Agel, Ul. Sládkovičova s lôžkovými oddeleniami je tak isto funkčná. V meste Žiar nad Hronom aktuálne v mesiaci marec zaniklo pôrodnické oddelenie, takže rodičky budú musieť dochádzať za starostlivosťou do novo zrekonštruovanej Pôrodnice v Nemocnici Agel vo Zvolene. Na území mesta sa nachádza deväť lekární a dve výdajne zdravotníckych pomôcok.

Veľkí zamestnávateľia

ZSNP bolo v roku 2002 privatizované a v roku 2004 ovládla Penta 42% akcií. Dnes je bývalá hlinikáreň národný podnik, rozdelená do viacerých firiem s rôznymi majiteľmi (napr. Slovalco, a.s., ZSNP, a.s., Hydro extrusion Slovakia, a.s.; Nematik a ďalšie). V industriálnej zóne v okolí ZSNP, pôsobí viacero ďalších firiem, pričom niektoré časti starého závodu už nie sú používané. V roku 2018 bolo Slovalco, a.s., najväčšou výrobnou (nefinančnou) firmou Banskobystrického kraja. V roku 2019 sa druhou firmou v poradí stal Nematik Slovakia, s.r.o. Dnes už výrobná časť firmy Slovalco, a.s. zanikla.

Rómovia v meste – najmä muži s nízkou kvalifikáciou pracujú cez rôzne pracovné agentúry vo výrobných firmách, v stavebníctve na pomocných pracovných pozíciách, cez projekty na Záchrane hradu Šašov... Rómske ženy pracujú väčšinou ako upratovačky v obchodných prevádzkach za pokladňou alebo v potravinárskej výrobe (napr. Grotto, a. s. – bagety alebo Lahôdky Pružinová).

3.2.2 Infraštruktúra lokality „Jadran“

Budova Domu s nájomnými bytmi v správe mesta Žiar nad Hronom, tzv. „Jadran“ je situovaná takmer v centre mesta Žiar nad Hronom. Nachádza sa na okrajovej časti mestskej štvrte „Etapa“, ktorá pozostáva z menších i väčších bytových domov a panelákov. V jej blízkosti sa do 500m nachádza

Obr.1.: Dom s nájomnými bytmi v správe mesta Žiar nad Hronom, tzv. „Jadran“ (označený žltou).
(Legenda: žltá – Dom s nájomnými bytmi v správe mesta Žiar nad Hronom, tzv. Jadran; ružová – MŠ, ZŠ, SŠ; červená – obchody s potravinami, príp. zmiešaným tovarom (hypermarkety); fialová – obchody s oblečením, príp. budovy s prevádzkami služieb; tyrkysová – detské ihriská; zelená – KC, TSP, ÚPSVaR; hnedá – služby (klientske centrum Polícia, Mestská knižnica, Mestské kultúrne centrum s kinosálou; čierna – Technické služby mesta a Zberný dvor na veľkoobjemný odpad).

Nemocnica s poliklinikou, Sociálna poisťovňa, Mestská plaváreň, Mestské kultúrne centrum s Mestskou knižnicou, Kostol s farou a pastoračnou miestnosťou, Okresné policajné riaditeľstvo s Kanceláriou prvého kontaktu, 1. ZŠ, materská škola, Súkromná stredná odborná škola technická, obchodné prevádzky s potravinami, drogeriou, oblečením, večierka, second-hand, MsÚ. Do 1 km sa nachádza DDaDSS, ÚPSVaR, Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, Centrum právnej pomoci, Daňový úrad, kadernícke a kozmetické služby, viaceré stredné školy.

Blízko pri bytovom dome sa nachádzajú zastávky Mestskej hromadnej dopravy rôznych liniek, spoje sú však veľmi slabo pokryté (len „nosné“ robotnícke spoje do priemyselnej časti mesta, príp. ku ZŠ). V meste fungujú zdieľané elektro-kolobežky, ktoré obyvatelia mesta (aj niektorí obyvatelia Jadranu) aktívne využívajú na presuny po meste. V tesnej blízkosti bytového domu sa nachádzajú parkoviská pre autá. Absentujú lavičky a herné detské prvky. Najbližšie detské ihrisko je za radom panelákových domov cca 450m od budovy – jedná sa o veľkú oddychovú zónu s inkluzívnym bezbariérovým detským ihriskom, korčuliarskou dráhou, pieskoviskom, lavičkami, preliezkami, hojdačkami a fit-prvkami (oddychová zóna je tak určená pre široké spektrum obyvateľov od najmenších detí, cez mladých ľudí, až po dospelých). Pri kostole sa v areáli fary nachádza menšie oplotené detské ihrisko, ktoré je však určené pre komunitu miestneho cirkevného zboru.

Bytový dom je 6 poschodový, s výtahom. Absentujú akékoľvek spoločné priestory, kde by sa ľudia mohli stretávať. Na prízemí v priestore pod schodiskom je mrežou vytvorená „kočíkareň“ určená na bicykle a kočíky. V bytovom dome je 41 bytových jednotiek (garsónky, 1-2-3 izbové byty nižšieho štandardu so sadrokartónovými priečkami), cca po 8 bytov na každom poschodí situované v uzavretých

chodbách. (Pozn. momentálne je nájomníkmi obsadených 37 bytov.) Byty sú vybavené kuchynskou linkou, sociálnym zariadením, telefónnou a internetovou prípojkou a audio vrátnikom.

V budove takmer od jej vzniku (odkedy ju má v správe Mesto Žiar nad Hronom) situovaná kancelária TSP (v 1izbovom byte na 2. poschodí) a KC (v 1izbovom byte na 3. poschodí). Obyvatelia ich služby aktívne využívajú (najmä služby TSP pre jednotlivca – sociálne poradenstvo a ochranu práv a právom chránených záujmov, do KC boli zvyknuté chodiť na skupinové aktivity preventívneho a voľnočasového charakteru najmä deti, postupne sa u nás na takéto aktivity začínajú stretávať aj ženy (ale stále je to len v začiatkoch).

3.2.3 Infraštruktúra lokality „Pod Kortínou“

Nelegálna osada Pod Kortínou v Žiari nad Hronom vznikla v pôvodnej záhradkárskej oblasti situovanej mimo mesta Žiar nad Hronom. Charakter s pomenovaním „nelegálna osada“ dostala práve preto, lebo 90% objektov je postavených nelegálnym spôsobom – bez nájomných zmlúv, bez stavebného ohlásenia či povolenia, mnohí obyvatelia nemajú žiadny právny vzťah k pozemkom, ktoré obývajú.

V lokalite „Pod Kortínou“ nie je vybudovaný vodovod, ani kanalizácia. Pitnú vodu si môžu tunajší obyvatelia načerpať z automatu na pitnú vodu, ktorý je nainštalovaný na Stanici osobnej hygieny. Obydliť sa tunajší obyvatelia vykurojú pevným palivom v pieckach. V lokalite sa nenachádza žiadna infraštruktúra.

Obr.3: Lokalita „Pod Kortínou“ a jej mikrolokality (Legenda: žltá – „Žiarsky kanál“, oranžová – „Rolvis“, ružová – „Žarnovičania“, zelená – „Horné garáže“, tyrkysová – „Vytopení“, modrá – SOHaP a KC, modré „S“ – studnička)

Osada v lokalite „Pod Kortínou“ sa nachádza mimo centra mesta. Cez osadu vedie chodník pre cyklistov vedúci cez rieku Hron, ktorý využívajú obyvatelia mesta pracujúci vo firmách nachádzajúcich sa v bývalom areáli Závodu SNP. Vzdialenosť od centra mesta je cca 2 km, od sídla KC cca 2,3km. V osade sa nachádzajú prašné a neupravené cesty, plné jám. K mnohým obydlím v odľahlejších lokalitách (napr. k „Vytopeným“) vedú len cestičky pre peších, cez porast. Chýba verejné osvetlenie, nevedie sem vodovod. Pitnú vodu si obyvatelia zabezpečujú prostredníctvom tzv. Pitníka v centre lokality, obyvatelia vzdialenejších lokalít si nosia vodu zo studničky. Elektrickú energiu si obyvatelia väčšinou zabezpečujú elektrocentrálami, priamo zapojenú elektrinu má iba pár obydľí.

Lokalita „Pod Kortínou“ je charakteristická tým, že obyvatelia žijú vo viacerých mikrolokalitách: „Horné garáže“, „Vytopení“, „Žarnovičania“, „Žiarsky kanál“, „Rolvis“, ktoré tvoria malé „komunity“ ktoré sú ohraničené malým územím, na ktorom sa obydlia nachádzajú. Tieto lokality vznikali postupne ako vznikala a sa do územia rozširovala aj celá oblasť lokality „Pod Kortínou“. V strede osady – v dolnej polovici tzv. „Žiarskeho kanála“ sa nachádza Stredisko osobnej hygieny (sprcha a práčovňa) s pitníkom na pitnú vodu a elokované pracovisko KC, ktoré obyvateľom lokality slúži na realizáciu voľnočasových a preventívnych skupinových aktivít, individuálneho doučovania pre deti a sociálne poradenstvo pre dospelých. Ako už bolo spomínané, elokované pracovisko KC ZH funguje v tejto lokalite v priestoroch „lodného“ kontajnera s rozlohou cca 11m². Lokalita Vytopení sa nachádzajúca sa cca 800m od centrálnej časti lokality. Toto územie je pravidelne vytápané pri zvýšenej hladine vody rieky Hron, ktorá je v blízkosti obydli. Do mikrolokalít „Vytopení“ vedie chodník medzi stromami, upravená poľná cesta prístupná pre auto vedie len popri rieke Hron. Túto využívajú Technické služby pri vývoze komunálneho odpadu. Snahou mesta ZH je ich z tejto lokality vysťahovať na iné vhodnejšie miesto, najlepšie k rodine, príbuzným... Do mikrolokalít „Rolvis“ a „Žarnovičania“ vedie krátka neupravená poľná cesta. V týchto dvoch lokalitách nemajú zapojenú elektrinu a ľudia si ju, zabezpečujú len elektrocentrálami. V lokalite „Horné garáže“ majú prístup k elektrine dve rodiny. V centrálnej časti lokality „Pod Kortínou“ („Žiarsky kanál“) má elektrinu viacero rodín žijúcich v záhradných domčekoch (vieme, že niektorí ju odoberajú „načierno“, ale presné informácie tohto typu nám z pochopiteľných dôvodov nie sú známe).

Lokalita „Pod Kortínou“ bola pred rokom 1990 záhradkárka osada. Niektorí z obyvateľov obývajú bývalé záhradné domčeky, teda to čo z nich zostalo – mnohé sú značne poškodené, schátrané, niekde zostali obývatelne už len pivnice. Strechy týchto obydli sú provizórne prikryté rôznymi plachtami, plechmi... Niektorí obyvatelia (hlavne tesne pod mestským cintorínom) majú záhradkárské chaty prestavané na solídne malé „rodinné“ domčeky – majú plastové okná, krbové kachle, funkčnú kúpeľňu s wc, kvetinové záhony, dokonca políčka, kde si pestujú drobné plodiny (jedná sa väčšinou o dôchodcov, ktorý žijú v domácnostiach len vo dvojici). Ostatní majú unimobunky, maringotky a chatrče svojpomocne postavené z rôznych materiálov: drevo, tehly, drevotriesky. Niektorí obývajú aj garáže, ktoré boli predtým využívané obyvateľmi mesta, no po prisťahovaní sa nových obyvateľov do lokality z dôvodu rozšírenia sa krádeží a vandalizmu, ktorí ich radšej predali. Aj napriek malým priestorom, vo vnútri obmedzenému prístupu k dennému svetlu, slabému vetraniu, či poriadnemu kúreniu týchto garáží tu bývajú viacpočetné rodiny („Žarnovičania“).

Problematika odpadov je vyriešená umiestnením 5 veľkokapacitných kontajnerov na zmesový komunálny odpad. Vývoz prebieha v 2-týždňových intervaloch. Takisto je v lokalite Kortína umiestnený VKK na objemný odpad, ktorý sa vyváža podľa potreby, približne 5 x ročne. Jedinou zložkou ktorá sa separuje sú plasty, ktoré sú takisto vyvážané v 2 – týždňových intervaloch. Pravidelne v jarných a jesenných mesiacoch sa v spolupráci s MOPS realizujú brigády na vyčistenie čiernych skládok.

3.3 Inštitúcie

Na základe mapovania iných organizácií sídliaich na území mesta Žiar nad Hronom, ktoré rovnako ako KC ZH pracujú s rovnakou cieľovou skupinou KC ZH v rámci svojej činnosti nadviazalo spoluprácu s nasledovnými inštitúciami:

- spolupráca s Terénnou sociálnou prácou v Žiari nad Hronom,
- spolupráca s pracovníkmi MOPS (Miestna občianska preventívna služba),
- spolupráca s ostatnými zamestnancami Mestského úradu (Odbor starostlivosti o obyvateľa, Odbor životného prostredia, Odbor školstva, Odbor ekonomiky a financovania: Oddelenie daní, poplatkov a podnikania, Oddelenie správy majetku mesta),
- spolupráca s ÚPSVaR (oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately),

- spolupráca so ZŠ – zápis do ZŠ, spolupráci pri riešení záškoláctva, neospravedlnených hodinách, šikanovania, distribúcia učebných materiálov, informovanie obyvateľov komunity počas pandémie,
- spolupráca so Špeciálnou ZŠ, pediatrami, Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie,
- spolupráca s Farským úradom v ZH – možnosť využitia detského ihriska na voľnočasové aktivity, realizácia dňa detí v priestoroch fary, letné kino v pastoračnom centre,
- spolupráca s Centrom právnej pomoci,
- spolupráca s Centrom voľného času,
- spolupráca s Regionálnym centrom kariéry.

Lokalitu „Pod Kortínou“ pravidelne navštevuje ďalšie subjekty (s rovnakou cieľovou skupinou pracujúce) organizácie a inštitúcie: už spomínaná sociálna kuratela ÚPSVaR, Asistentka podpory zdravia, pracovníčka projektu OMAMA, pracovníčky TSP, OZ Cesta Von – nový projekt nazvaný Filip. Je zameraný na prácu s dospelými obyvateľmi MRK v lokalite „Pod Kortínou“. Pôsobí ako sprievodca rodín žijúcich vo vylúčení a sociálnom vylúčení na ich ceste von z chudoby. Mesto Žiar nad Hronom im poskytlo priestor elokovaného pracoviska KC 1x týždenne na prácu s klientami z tejto lokality. Pracovníčky KC organizujú stretnutia s rodičmi detí, ktoré navštevujú KC a taktiež poznajú ich rodinnú situáciu. Vidíme tu možnosť spolupráce pri komunikácii s týmito rodinami. Posúvanie si informácií navzájom, pomoc pri zorganizovaní spoločného stretnutia s klientami v elokovanom pracovisku KC v lokalite „Pod Kortínou“.

Každý pracovný deň je v lokalite prítomná aj hliadka MOaPS (Miestna občianska a preventívna služba), ktorá sa stará o bezpečnosť a poriadok a jeden pracovník, ktorý obsluhuje Stanicu osobnej hygieny a práčovňu.

3.4 Neformálna sociálna štruktúra

V Komunitnom centre sa venujeme cieľovým skupinám - obyvatelia marginalizovaných komunít, a to najmä rómskej komunity; Deti a rodiny v nepriaznivej sociálnej situácii, ohrozené sociálnym vylúčením; Rizikové skupiny mládeže; Rodičia/ matky zo sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva; Nezamestnaní bez vzdelania a znevýhodnené skupiny nezamestnaných; ďalšie skupiny ohrozené sociálnym vylúčením.

V mnohých rómskych komunitách na Slovensku, ktoré žijú spoločne na jednom mieste tzv. v osadách, je typické, že majú určeného svojho lídra nazývaného tiež „vajda“. V oboch lokalitách, v ktorých KC ZH pracuje však obyvatelia nemajú priamo určených svojich lídrov. V spomínaných mestských častiach sa tak dajú určiť spomedzi ostatných niektorí spoľahliví a ochotní, ktorí sa vedú angažovať v určených situáciách, avšak nie samostatne, skôr potrebujú metodické vedenie a koordináciu. V lokalitách v ZH ľudia vnímajú lídrov v pracovníkoch Miestnej občianskej preventívnej služby, ktoré vzbudzujú u ľudí rešpekt. Ľudia sú naučení, že pomoc vedú nájst od poskytovateľov sociálnych služieb ako je Komunitné centrum alebo Terénna sociálna práca.

Vzťahy v rámci komunity sa prejavujú silnými rodinnými väzbami, ale nefunguje dobre prepojenie medzi jednotlivými komunitami. Deti z jednej časti/ komunity lepšie vychádzajú len s deťmi z danej komunity, aj preto komunitné centrum v minulosti reagovalo na túto situáciu snahou o vzájomné prepojenie komunít v rámci väčších aktivít a taktiež aj vytvorením týždenných plánov aktivít, ktoré sa realizujú len v jednej časti/ komunite. Napr. len na „Jadrane“ alebo len v lokalite Pod Kortínou. Toto neformálne rozdelenie prispieva k lepšej realizovateľnosti aktivít v daných lokalitách.

Vzťahy MRK s majoritou tiež nie sú jednoznačné. Niektorá časť majoritnej spoločnosti v meste akceptuje MRK obyvateľov, niektorí majú výhrady a predsudky. MRK a majorita fungujú v rámci inštitucionalizovaných vzťahov – škola, úrady, zdravotníctvo, služby. Vzťah majority mesta Žiar nad Hronom k MRK je zväčša dlhodobo odmietavý. Najväčší počet MRK v meste sa nachádza v lokalite „Pod

Kortínou“, menej v Dome s nájomnými bytmi tzv. „Jadran“ a potom sú rozptýlení na rôznych častiach územia mesta ŽH. Najviac negatívne vnímanou časťou MRK sú obyvatelia lokality „Pod Kortínou“. Spôsobené je to tým, že obyvatelia mesta Žiar nad Hronom sa stretávajú s deťmi z tejto lokality vtedy, keď ich vidia žobrať pred hypermarketmi, často ich vidia po uliciach mesta potulovať sa pod vplyvom alkoholu a iných omamných látok. Takisto príslušníci MRK v meste sú vnímaní ako neprispôsobiví a závislí na poberaní sociálnych dávok namiesto toho, aby sa zamestnali a pracovali.

S MRK pracujú pracovníci viacerých pomáhajúcich profesií – od psychológov, sociálnych pracovníkov, komunitných pracovníkov. Práca spočíva s podporou, sprevádzaním, komunikáciou s inštitúciami. Miera participácie ľudí žijúcich v tejto lokalite je minimálna.

Skúsenosti s prácou s príslušníkmi MRK komunity môžeme konštatovať, že ľudia doposiaľ nie sú schopní sami sa chopiť možnosti rozhodovať o svojich potrebách a túto úlohu neprijímajú zatiaľ pozitívne. V rôznych oblastiach života naďalej nechávajú za seba riešiť svoje problémy pracovníkov pomáhajúcich profesií. Počas mapovania sme sa stretli s tým, že sú stále v pozícii tých, ktorým je treba vo všetkých oblastiach života pomáhať. Sami nie sú ochotní riešiť spoločné potreby komunity. Riešia iba konkrétne svoje individuálne potreby. Za účasť napr. na spoločnej brigáde na vyčistenie čiernej skládky čakajú nejakú formu odmeny...

3.4.1 Neformálna sociálna štruktúra lokality „Jadran“

Obyvatelia Nájomného bytového domu v správe mesta Žiar nad Hronom medzi sebou vo veci spolunažívania v jednom spoločenstve tiež zatiaľ ešte nemajú zvoleného vajdu alebo lídra, ktorý by ich zastupoval vo verejnom záujme. Ako nájomníci tiež nemajú tzv. bytové spoločenstvo, ani domového dôverníka alebo oficiálneho správcu budovy z radov „svojich“ ľudí, ktorého by si sami zvolili.

3.4.2 Neformálna sociálna štruktúra lokality „Pod Kortínou“

Obyvatelia jednotlivých lokalít sa vyznačujú tým, že na seba majú vyhranené názory, málo medzi sebou komunikujú, nechcú sa zúčastňovať spoločných aktivít, napr. tých v KC. Časté spory medzi rodinami bývajúcimi v lokalitách „Pod Kortínou“ vznikajú aj z dôvodu, že sa k rodinám prisťahujú „na návštevu“ príbuzní z iného mesta. Potom sa v týchto rodinách konajú často hlučné oslavy, alebo sa vyostria hádky medzi nimi. Jednotlivé lokality „Pod Kortínou“ sú od seba vzdialené – napr. „Vytopení“, „Horné garáže“, „Rolvis“ a tvoria ich viacpočetné rodiny príbuzných. Vzťahy obyvateľov medzi jednotlivými „mikrolokalitami“ v rámci lokality „Pod Kortínou“, prípadne ich styky s obyvateľmi z lokality „Jadran“ alebo iných častí mesta, sú obmedzené. Obyvatelia časti „Žiarsky kanál“, ktorá je v strede lokality „Pod Kortínou“ majú napäté vzťahy s obyvateľmi napr. časti „Žarnovičania“. Vznikli najmä tým, že do bývalých garáží v osade sa nasťahovala MRK z mesta Žarnovica, teda nepochádzajú z územia Žiaru nad Hronom. Majú iné zvyky, rodinné väzby.

3.5 Informácie o životnom štýle

Najčastejším problémom v rómskej komunite je generačná chudoba, nízka vzdelanostná úroveň a vysoká miera nezamestnanosti, čo sa odráža aj na životnom štýle obyvateľov miestnych komunít. Ľudia síce premýšľajú a hovoria o svojich problémoch, ale nemajú dostatok možností a finančných prostriedkov vyriešiť svoje problémy a zlepšiť svoje bytové podmienky. Aj z toho dôvodu sa tieto problémy odrážajú na životnom štýle, matky deťom nemôžu zabezpečiť takú stravu a aktivity, ktoré by pozitívne vplývali na rozvoj ich zručností. V málo podnetnom prostredí deti skôr prepadajú nevhodným návykom, fetovaniu a fajčeniu. Dospelé osoby majú zvyčajne problém s požívaním alkoholických nápojov, čo tiež zle vplýva na životný štýl v rodinách.

Jednou z pozitív a kvalít je túžba po spolupatričnosti, súdržnosti a väzby v rodinách. Rómovia trávajú najviac času v rodinách a s blízkymi susedmi, čo má pozitívny dopad na rozvoj ich vzťahov v rámci

jednej komunity. Akceptujú svojich lídrov a zdatných členov z komunity, čo by mohlo neskôr dopomôcť k riešeniu ich problémov a k zlepšeniu ich životnej situácie.

3.5.1 Informácie o životnom štýle obyvateľov lokality „Jadran“

Obyvateľmi Nájomného bytového domu v správe mesta Žiar nad Hronom sú prevažne MRK, ale aj jednotlivci dôchodcovia z majority (prvé a druhé poschodie zo šiestich). V prevažnej väčšine tu žijú ľudia v produktívnom veku – mnohopočetné rodiny s matkami na dlhodobej rodičovskej dovolenke. Žijú tu aj celé rodinné klany – starší obyvatelia so svojimi deťmi, ktoré si už medzičasom založili vlastné rodiny (takto je riešené napr. 6 poschodie bytového domu, kde žije vo všetkých bytoch na jednej chodbe jedna konkrétna rozvetvená rodina). Dovedna tu žije spolu 139 obyvateľov, ale tento počet sa počas roka mení. Niektoré rodiny alebo jednotlivci tu žijú aj viac ako 10 rokov, iné pobudnú pár mesiacov a sťahujú sa inde.

Vzdelanosť cieľovej skupiny

Deti z lokality „Jadran“ navštevujú hlavne I. ZŠ, ktorá sa nachádza v jej tesnej blízkosti. Vo vzdialenosti cca 200m sa nachádza aj MŠ. U detí navštevujúcich ZŠ sú občas problémy so „zaspatím“ na vyučovanie. Po absolvovaní ZŠ deti pokračujú v štúdiu na niektorej zo stredných alebo učňovských škôl nachádzajúcich sa na území mesta ŽH, kde zvyknú absolvovať minimálne prvý ročník (do ukončenia povinnej školskej dochádzky), ale niektoré si školu dokončia aspoň po výučný list. Väčšinou sa jedná o odbory pre dievčatá na hotelovej akadémii (kadernička, predavačka, cukrárka) a pre chlapcov na Súkromnej strednej odbornej škole technickej. Máme mladých – deti našich bývalých klientov, ktoré aktuálne úspešne študujú na Pedagogickej a sociálnej akadémii v Žiari nad Hronom sociálnu prácu (2. ročník) alebo na Strednej zdravotnej škole vo Zvolene (tiež 2. ročník).

Zamestnanosť cieľovej skupiny

Čo sa týka zamestnanosti pracujú hlavne obyvatelia starších ročníkov. Zamestnané sú hlavne ženy nad 45 rokov, ktoré v meste pracujú (na smeny), najviac v upratovacích službách alebo v obchodných reťazcoch ako predavačky. Muži sú zamestnaní vo výrobných fabrikách v meste alebo okolí. Mladšie ženy sa starajú o deti a sú na materskej/ rodičovskej dovolenke, opatrujú rodičov, príp. sa starajú o svoje zdravotne hendikepované deti.

Zdravie cieľovej skupiny

Dospelí obyvatelia majú svojho všeobecného lekára, deti detského lekára. Pravidelné preventívne prehliadky detí sú väčšinou dodržiavané, dospelí ich využívajú málo. Ľudia nemajú hlavne zubného lekára (čo je veľký problém pre ľudí v celom meste Žiar nad Hronom, pretože počet stomatológov je tu veľmi nízky).

3.5.2 Informácie o životnom štýle obyvateľov lokality „Pod Kortínou“

Vzdelanosť cieľovej skupiny

Povinný posledný ročník materskej školy tzv. „predprimárne vzdelávanie“ absolvujú takmer všetky deti. Zúčastňujú sa ho aj deti z lokality „Pod Kortínou“. Inak chodí do materskej školy len veľmi málo detí. Trochu ho nahrádza projekt OMAMA - pracovníčka navštevujúca pravidelne rodiny s deťmi v predškolskom veku, matky vedie k správnej starostlivosti o deti a ich výžive, šíri osvetu dodržiavania hygieny, hovorí a ukazuje rodičom ako deti treba rozvíjať, ako sa s nimi hrať a čo ich učiť, aby im uľahčili vstup do predškolskej triedy v MŠ a tiež vstup do prvého ročníka ZŠ.

V blízkosti osady sa nachádza Špeciálna základná škola. Sú deti, ktoré tam chodia preto, lebo nevládajú učivo v ZŠ a kvôli nedostatočnému prospechu sú do ŠZŠ preradené, avšak deti z lokality „Pod Kortínou“ sem rodičia dávajú hlavne z pohodlnosti – že je škola blízko a nekladie na nich ako na rodičov veľmi vysoké nároky (toleruje zaspávanie, nenosenie pomôcok na vyučovanie, nedáva deťom

domáce úlohy, rodičia detí tam sami ako deti chodili a pod.). Z tohto dôvodu mnoho detí prichádza o budúcnosť napriek tomu, že sú šikovné. Iné deti z lokality chodia na 4. ZŠ (preto, lebo tu absolvovali tzv. „nultý ročník“, ktorý sa z roka na rok presúva po rôznych ZŠ v meste). Prospech týchto detí je priemerný, ale v niektorých prípadoch dokonca chválitebný - deti hoci teda nemajú doma vytvorené na učenie najlepšie podmienky sú schopné zvládať nároky aj bežnej ZŠ. Problémom je však dochádzka – 4. ZŠ je pre nich veľmi ďaleko (škola sa nachádza na úplne opačnom konci mesta) a tak často vymeškávajú vyučovanie z „organizačných“ dôvodov, kedy matky ich s viacerými malými súrodencami často nevedia do/ zo školy odprevádzať a samé sa ich na takú veľkú vzdialenosť boja púšťať, nemajú peniaze na MHD, vhodnú obuv/ oblečenie na pešiu chôdzu na takú dlhú vzdialenosť (3km), príp. sú za tým iné, pre nich vážne dôvody. Pracovníčky TSP pravidelne navštevujú osadu a v súvislosti s deťmi riešia práve najmä záškoláctvo detí, ich nedostatočnú hygienu (deti smrdia, majú vši, rôzne neliečené infekčné a kožné ochorenia), či výskyt sociálno-patologických javov). Elokované pracovisko KC ZH pomáha deťom s prípadnými domácimi úlohami, projektami, či pomocou iných aktivít sa ich snaží všestranne rozvíjať v rôznych oblastiach života.

Čo sa týka stredných škôl – povinná školská dochádzka síce končí v 16. rokoch - čo je ešte aj prvý ročník strednej školy - ale mnohé deti ho pre „prepadnutie“ na ZŠ, príp. skoré rodičovstvo ani nestihnú absolvovať alebo ho pre záškoláctvo nedokončia. Veľa mladých ľudí z lokality tak skončí so školou a prípravou na povolanie hneď po dokončení povinnej školskej dochádzky (absolvovaní 1. ročníka SŠ). Málo z nich to získa výučný list, maturitu – nemajú k tomu ambície, vzdelanie pre nich nie je veľmi dôležité a neprikladajú mu veľký význam. Vzdelanie, iné ako základné väčšinou majú len starší obyvatelia lokality, ktorí ho získali ešte v čase, keď žili medzi majoritou v meste.

Zamestnanosť cieľovej skupiny

V lokalite „Pod Kortínou“ je minimálna zamestnanosť. Ľudia v produktívnom veku nemajú záujem o trvalú prácu. Ak pracujú, väčšinou sa jedná o tzv. „čiernu prácu“ bez zmluvy, prípadne rôzne brigády a práce na dohodu. Obyvatelia sa zamestnávajú iba na aktivačné práce pre Mesto Žiar nad Hronom. Po zamestnaní sa vo firmách vydržia veľmi krátku dobu. Nie sú ochotní za prácou dochádzať mimo územia mesta ZH, prácu na smeny odmietajú, o rekvalifikačné kurzy nemajú záujem. Mužov zamestnaných na trvalý pracovný pomer je veľmi málo, sú to väčšinou muži staršieho veku. Zamestnávajú sa hlavne cez sprostredkovateľské agentúry v niektorých z firiem pôsobiacich napr. v bývalom Závode SNP. Je to pre nich výhodnejšie z dôvodu, že sa môžu zamestnať aj napriek tomu, že majú dlhy, exekúcie, peniaze sú im vyplácané v týždňových intervaloch „na ruku“. Neprekáža im, že nemajú napr. stravné lístky, príplatky za sviatky, nočné a pod... Mladí muži nemajú záujem zamestnať sa – ak, tak pracujú príležitostne na brigády v stavebníctve alebo na turnusy v Českej republike. Ženy v produktívnom veku sú nezamestnané, ale evidované na ÚPSVaR nie sú (nechce sa im chodiť hlásiť sa, zháňať pečiatky o hľadani zamestnania a pod.). Väčšinou sú na materskej alebo rodičovskej dovolenke, poberajú čiastočný alebo plný invalidný dôchodok, prípadne poberajú opatrovateľský príspevok na invalidné deti alebo na starostlivosť o rodičov.

Zdravie cieľovej skupiny

Čo sa týka udržiavaniu dobrého zdravia obyvateľov lokality, základným atribútom k jeho udržiavaniu je aj prístup k nezávadnej pitnej vode. V lokalite „Pod Kortínou“ síce bola odjakživa tzv. studnička - vodný prameň, ktorý však v istých obdobiach nespĺňa úplnú zdravotnú nezávadnosť (ale obyvatelia ho tak či tak využívajú ako jediný zdroj pitnej vody v lokalite). Jej dostupnosť pre všetkých obyvateľov lokality „Pod Kortínou“ tiež nebola najlepšia (neprístupný svahovitý, po daždi rozbahnený terén a vzdialenosť aj 1,5 km od niektorých mikrolokalít). Mesto Žiar nad Hronom teda v roku 2017 zriadilo automat na pitnú vodu (tzv. „Pitník“), ktorý je umiestnený z vonkajšej strany „lodného“ kontajnera Strediska osobnej hygieny a práčovne a je voľne prístupný 24 hodín denne. Používanie automatu funguje na čip, ktorý si obyvatelia zakúpia (najskôr uzavru s mestom zmluvu o používaní pitníka) v pokladni MsÚ za 6€ a následne ho priamo v pokladni „dobijú“ sumou 7,50€ za predplatené

množstvo vody, ktoré si priložením čipu k čítaciemu zariadeniu na pitníku dávajú do vlastných, prinesených nádob.

Niektorí obyvatelia lokality využívajú aj Stredisko osobnej hygieny a práčovňu, kde sa môžu za poplatok 0,50€/ osprchovať, príp. za 1€/ si dať oprat' oblečenie. Tieto poplatky zaplatia tiež osobne, len v hotovosti, v pokladni MsÚ. Drogériu a uterák na sprchovanie, príp. prášok na pranie si nosia vlastný. Obyvatelia lokality, ktorí tieto služby nevyužívajú si hygienu/ pranie robia doma v lavóry, prípadne vo vaničke alebo v teplých mesiacoch ich realizujú vo vode rieky Hron.

Čo sa týka dostupnosti k zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov lokality „Pod Kortínou“, je im prístupná Poliklinika Agel vzdialená cca 2,5 km od lokality. Dospelí obyvatelia majú svojho všeobecného lekára, deti detského lekára. Nechodia tam však pravidelne, dokonca ani keď sú chorí (až keď je naozaj zle). Nemajú odborných lekárov, kam by chodili pravidelne. Zubného lekára mnoho ľudí nemá vôbec. Gynekológa veľa žien vôbec nemá a nemajú tak urobené ani pravidelné preventívne prehliadky. Obyvatelia nevyužívajú benefity zdravotných poisťovní, nakoľko sú tieto previazané práve so spomínanými „preventívkami“. Mladšie tehotné ženy a ženy po šestonedeli ešte k lekárom ako tak chodia (aby dostali tehotenské a pôrodné dávky), no aj tak sa stáva, že niektoré ženy nenavštevujú počas tehotnosti gynekológa vôbec. Pravidelné preventívne prehliadky detí sú väčšinou dodržiavané (lebo nespolupracá rodiča s detským lekárom je sankcionovaná), dospelí ich však využívajú veľmi málo.

Veľkým a dlhodobým problémom v lokalite „Pod Kortínou“ je aj používanie omamných látok dospelými, ale najmä deťmi, fajčenie detí, prostitúcia (bohužiaľ aj detská) a gamblerstvo je problémom najmä u dospelých. Deti sú pravidelne v riešení sociálnymi kurátormi a sú umiestňované do Diagnostických a Reedukačných zariadení na odvykacie pobyty. Ďalej je v lokalite „Pod Kortínou“ rozšírené nadmerné používanie alkoholu, frekventovaný výskyt ohnísk infekčných a kožných ochorení. Častý výskyt škodcov – šváby, ploštice, potkany. Lokalitu „Pod Kortínou“ pravidelne navštevuje Asistentka podpory zdravia (z projektu „Zdravé komunity“), ktorá sa jej obyvateľom venuje hlavne v oblasti zdravotnej starostlivosti (ľudia môžu jej prostredníctvom komunikovať so svojim všeobecným alebo detským lekárom, pokiaľ ju o to niekto požiada môže asistentka vykonávať aj sprievod na zdravotné vyšetrenie alebo ošetrovanie).

3.6 Potreby a problémy

Z mapovania potrieb na dvoch rôznych lokalitách a z jeho následnej analýzy vyplynuli nasledujúce potreby a problémy, na riešení ktorých sa spolupodieľa aj Komunitné centrum v Žiari nad Hronom.

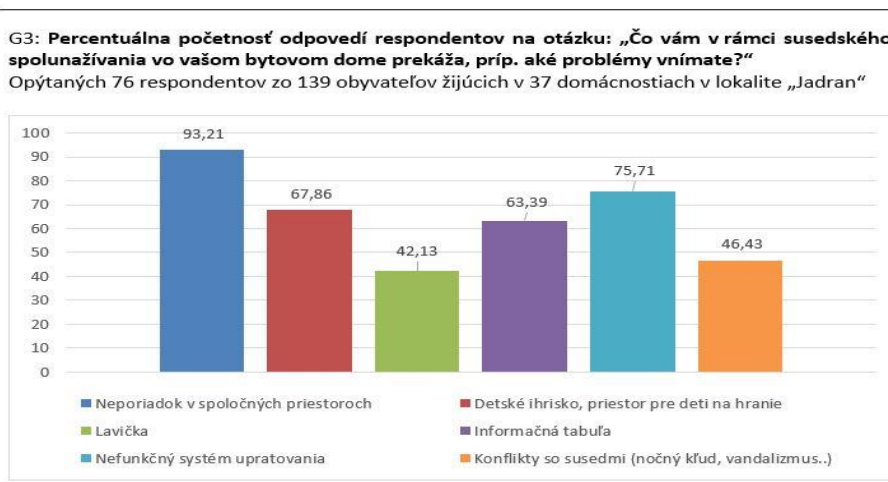
3.6.1 Potreby a problémy ľudí v lokalite „Jadran“

Mapovaním sme zistili nasledovné potreby a problémy:

- Obyvatelia domu síce majú správcu, ktorý bol poverený vedením mesta ako majiteľom ubytovne, Komunikácia mesta s nájomníkmi prostredníctvom určeného správcu je malá.
- Vytlačený oznam pre nájomníkov je často prilepený na vchodových dverách, z ktorých ho často deti strhnú skôr, ako si ho stihnú nájomníci prečítať.
- Viacerí oslovení obyvatelia sa vyjadrili, že by chceli mať svojho „dôverníka“. Keďže medzi sebou komunikujú veľmi málo, nestretávajú sa na pravidelných schôdkach, často sa medzi nimi hromadia problémy týkajúce sa zdieľania spoločných priestorov, napr. v súvislosti s pravidelným upratovaním.
- Vzťahy medzi nájomcami sú do značnej miery poznačené konfliktami, ktoré sa týkajú zdieľania spoločných priestorov v ubytovni a priestorov pred vchodom do ubytovne.
- Starší obyvatelia sa často sťažujú na hluk, ktorý spôsobujú deti z mnohopočetných rodín. Krízové situácie sa stávajú hlavne v letných mesiacoch, keď sa nedodržiava nočný klud, pred vchodom do ubytovne sa hlučne zabávajú skupinky obyvateľov s deťmi.

- Majitelia psov si nedostatočne odstraňujú po svojich psoch exkrementy v okolí nájomného domu, na čo sa sťažujú hlavne matky malých detí, ktoré sa tu hrajú.
- Časté spory sú aj kvôli parkovaniu áut v tesnej blízkosti vchodu do bytového domu, čo býva problém hlavne pri prístupe rýchlej zdravotnej služby,
- Obyvatelia jednotlivých poschodí (chodieb) komunikujú hlavne medzi sebou, pretože sa ako najbližší susedia na chodbe stretávajú najviac. Menej už prebieha komunikácia medzi (susedmi) poschodiami navzájom. Väčšinou sa komunikácia medzi poschodiami iniciuje, až keď príde k nejakému problému alebo konfliktnej situácii.
- Obyvatelia nie sú vôbec zvyknutí stretávať sa na spoločných aktivitách - hoci je pravda aj to, že nemajú kde – v bytovom dome, ani v jeho blízkosti sa takýto priestor nenachádza (napr. detské ihrisko, lavičky alebo iný priestor slúžiaci ako „klubovňa“). V minulosti sa ľudia (najmä deti, ale aj staršie generácie, prípadne celé rodiny) pravidelne (najmä v teplých mesiacoch) stretávali po poobediach a večerach na blízkom basketbalovom ihrisku Súkromnej strednej odbornej školy technickej, kde si svojpomocne urobili aj provizórne sedenia z paliet. Ľudia tu viedli rozhovory, deti sa hrali na ihrisku loptové hry, vozili sa na odrážadlách, kolobežkách či korčuliach, kreslili si kriedami na chodník. Bohužiaľ sa tam vo večerných hodinách stretávali aj „pofidérne“ skupinky popíjajúce alkoholické nápoje (nemáme informácie, či to boli len obyvatelia z lokality), ku ktorým bola pravidelne privolávaná aj hliadka MsP a ani ich viacnásobné upozornenia tento jav nezmiernili. Myslíme si, že najmä to bolo „tŕňom v oku“ pre verejnosť, ktorá hlučnou skupinou MRK na verejnom priestranstve a pod oknami panelákov nebola vôbec „nadšená“ – dopadlo to tak, že si škola (na žiadosť aktivistov z majority) tento areál oplotila a obyvatelia lokality tak o svoju „oddychovú zónu“ prišli. Najbližšie detské ihrisko je vzdialené cca 450m od bytovky – multifunkčné ihrisko Etapa. Tu však deti MRK z lokality Jadran tiež nevidia občania z majority radi. (Pravidelne je v ich prítomnosti na ihrisko anonymne privolávaná hliadka MsP, hoci nie vždy sa preukáže, že deti robia niečo zlé.) KC ZH sa snaží toto nastavenie spoločnosti voči deťom, ale aj dospelým členom komunity z lokality pretvárať, ale ide to len veľmi ťažko a po malých krokoch. Deti však na toto ihrisko chodia sami aj tak len zriedka, lebo ihrisko je až za radom domov a rodičia (pokiaľ deti na ihrisko neodprevádzajú osobne), nemajú o nich a ich aktivitách dobrý prehľad, čo aj podľa ich slov nie je veľmi bezpečné.
- Obyvateľom chýba aj priestor (napr. informačná nástenka), kde by mesto informovalo o plánovaných prácach a činnostiach v bytovom dome, príp. kde by boli oznamy komunitného centra, TSP, prípadne komunity medzi sebou – napr. inzeráty na predaj nábytku, spotrebičov, oblečenia, detských potrieb a pod.
- Chýba im bytový dôverník alebo s existujúcim (neoficiálnym) správcom bytovky dobre nevychádzajú.
- Obyvateľom vadí aj zlý technický stav bytového domu – chýbajúca guľa na dverách, funkčný kamerový systém, chýbajúce menovky na zvončekoch a schránkach...

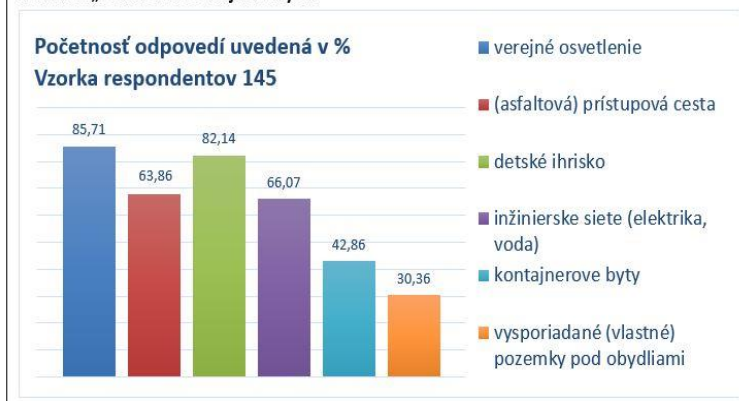

3.6.2 Potreby a problémy ľudí v lokalite „Pod Kortínou“

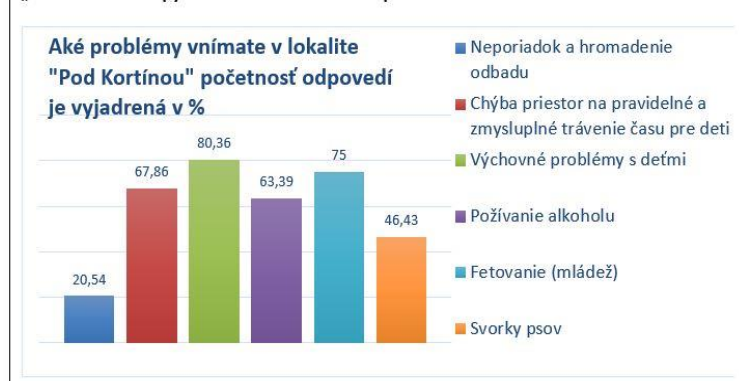
Mapovaním sme zistili široké množstvo problémov:

- chýbajúca infraštruktúra (cesta, električka, voda) v osade – negatívne dopady na školopovinné deti (chodia do ZŠ zablatené, lebo tam neexistuje čistý chodník), domácnosti nemajú elektrinu – deti sa do školy nemôžu kvalitne pripraviť, v domácnostiach sa provizórne kúri (deti chodia do ZŠ začmudené, páchnu), domácnosti nemajú teplú alebo ani studenú vodu (deti nemajú základné hygienické návyky),
- v osade nie je vonkajší priestor pre voľnočasové aktivity pre deti z osady – chýba ihrisko, je prítomná zvýšená kriminalita detí a mladistvých,
- zvýšený výskyt patologických javov v osade: zvýšená kriminalita, požívanie alkoholu, drog, prostitúcia a pod., čo je výsledok chudoby spôsobenej vysokou mierou nezamestnanosti medzi dospelou populáciou v lokalite,
- nedostatok pracovných príležitostí pre obyvateľov osady, ktorí sú v prevažnej väčšine bez vzdelania, príp. pre navrátilcov z výkonu trestu alebo Centrum pre deti a rodiny,
- častý výskyt nákazlivých chorôb v osade – infekčných, kožných...,
- Mesto Žiar nad Hronom nemá vhodný pozemok na výstavbu nízko-štandardných bytov,
- Mesto Žiar nad Hronom nemá vhodný objekt na prestavbu na nízko-štandardné byty,
- absencia kultúrno-spoločenských aktivít pre Rómov – rómsky, ples, rómske súťaže, príp. iné integračné aktivity minority s majoritou, z dôvodu neochoty poskytovať priestor pre organizovanie obdobných aktivít,
- nízky počet pracovníkov TSP a KC, ktorí pracujú s MRK,
- nedostatočné finančné zdroje pre rozvoj sociálnych služieb pre cieľovú skupinu MRK.

G4: Percentuálna početnosť odpovedí respondentov na otázku: „Čo Vám v rámci infraštruktúry v lokalite „Pod Kortínou“ najviac chýba?“

G8: Percentuálna početnosť odpovedí respondentov v otázke aké problémy vnímajú v lokalite „Pod Kortínou“? Opytovaná vzorka bola 145 respondentov.

3.7 Ciele, úlohy, vízie a sny komunitného centra

Cieľom a poslaním komunitného centra je poskytnutie komplexnej služby jednotlivcovi, rodine ako aj celej miestnej komunite, ktorá z rôznych dôvodov nemá možnosti na svoju vlastnú pomoc, sociálnu mobilitu, získavanie sociálnych zručností či vlastnú sebarealizáciu. Okrem hlavného cieľa a poslania má komunitné centrum podľa aktuálnej potreby a miestnych problémov obyvateľov aj ďalšie špecifické ciele. Ide napríklad o podporu zmysluplného trávenia voľného času, prezentovanie svojej kultúry, zvykov, tradícií, pomoc pri uplatňovaní sa na trhu práce, prevenciu nežiadúcich patologických javov v týchto komunitách, podporu počas vzdelávania; pričom všetky služby a podpora komunitných

centier občanovi by mali viesť k jeho integrácii a svojbytnosti. Ako sa uvádza v štandardoch KC poslaním komunitného centra je „prostredníctvom poskytovania komplexných, odborných činností, iných činností a aktivít prispieť k sociálnemu začleňovaniu osôb sociálne vylúčených, a to ako na individuálnej, tak aj na lokálnej úrovni. Pod sociálnym začleňovaním sa rozumie sprístupňovanie takých príležitostí a možností, ktoré sociálne vylúčeným jednotlivcom a rodinám napomôžu plne sa zapojiť do ekonomického, sociálneho a kultúrneho života v danej lokalite i v celej spoločnosti.“ (Štandardy komunitných centier národného projektu Komunitné centrá. 2014. Zamestnanosť a sociálna inklúzia, s.6)

Ciele, vízie a sny Komunitného centra v Žiari nad Hronom

- poskytovanie komplexných poradensko-preventívnych a rehabilitačných služieb jednotlivcovi, skupine a komunite pre získavanie sociálnych a iných zručností na skvalitnenie vlastného života a začleňovania do spoločnosti, sprostredkovanie kontaktu so širším prostredím, podpora začleňovania do existujúcich sociálnych sietí, štruktúr, služieb a inštitúcií,
- poskytnúť priestor a ponuku voľnočasové aktivity na vlastnú sebarealizáciu klientov (detí aj dospelých) čo tiež znamená ponúkať im alternatívu k prevencii vzniku sociálno-patologických javov detí a mládeže a jej rozmach v komunite z dôvodu „nudy“ a neefektívneho vyplnenia voľného času,
- organizovať a aktivizovať ľudí k účasti na rôznych aktivitách KC (snahou je dosiahnuť to že obyvatelia budú sami vyvíjať iniciatívu a budú mať záujem zmeniť svoj život smerom k lepšiemu. Posunúť obyvateľov MRK od závislosti na riešení svojich problémov prostredníctvom pracovníčok pomáhajúcich profesií k tomu, aby oni sami boli aktívni v naplnení svojich potrieb),
- v lokalite „Jadrán“ máme víziu a záujem nájsť akčných ľudí, ktorí sa budú vzdelávať, zvyšovať svoje kompetencie a postupne začnú pracovať na zmiernení napätia medzi nájomníkmi napr. určením chodbových dôverníkov, ktorí budú zástupcami na jednotlivých poschodiach. Taktiež sa budeme snažiť dať obyvateľom priestor na nápady ako by vedeli zlepšiť susedské vzťahy. Naším cieľom je zmocňovať ľudí aby sami hľadali spôsoby ako vyriešiť svoje potreby aj v prípade že im nebudú pomáhať pracovníčky KC.
- v lokalite „Pod Kortínou“ je snom obyvateľov a aj pracovníčok komunitného centra väčšia budova a vybudovanie ihriska pre deti, ktoré by mohli využívať aj v našej neprítomnosti, cez víkendy. (Väčšia budova by znamenala väčšie možnosti pri poskytovaní sociálnych služieb pre viac prijímateľov súčasne, prispela by k zlepšeniu integrácie obyvateľov do spoločnosti a tým by zároveň podporila a zintenzívnila komunitnú prácu v meste. To by mohlo pomôcť odstraňovať bariéry medzi Rómami a Nerómami, ale aj ľuďmi našej cieľovej skupiny medzi sebou - na rôznych lokalitách, či medzi rodinami, susedmi a pod.)

SWOT analýza KC ZH

<p style="text-align: center;">Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostupnosť ku komunite • Personálne zabezpečenie • Pozitívne nastavenie pracovníkov • Tvorivosť • Rôznorodosť aktivít • Komunitná rada • Podpora zo strany Mesta žiar nad Hronom • výkon sociálnych služieb podľa zákona 448/2008 Z.z. • Kvalifikovaná pracovná sila • Spolupráca s inštitúciami. 	<p style="text-align: center;">Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nízka kapacita priestorov • Chýba väčší vnútorný priestor aj vonkajší priestor: vlastné ohraničené ihrisko • Nedostatok dobrovoľníkov • Nedostatočné materiálno-technické vybavenie KC ZH • Spolupracujúcich organizácií • Udržateľnosť vybudovaných vzťahov v komunite kvôli ohraničenému trvaniu projektov a následne personálnymi zmenami tímu KC.
<p style="text-align: center;">Prekážky / Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nízka kapacita priestorov • Výskyt sociálno-patologických javov v lokalite Pod Kortínou • Pandémia COVID – obmedzenie aktivít • Ukončenie NP a veľká časová medzera medzi pokračovaním, resp. začiatkom nového národného projektu • Strata kontaktov • Hrozba straty dôvery pracovníkov KC v komunite • ľahostajnosť ľudí k verejným záujmom • strata prijímateľov KC ZH 	<p style="text-align: center;">Príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sieťovanie s inštitúciami • Dobrá spolupráca s inštitúciami • Publicita • Dobrovoľníci • Záujem prijímateľov hľadať si prácu prostredníctvom KC ZH • Nábor dobrovoľníkov • Zmocnenie komunity formou komunitnej práce • Zintenzívniť spoluprácu s TSP • Podpora participácie komunity pri riešení svojich problémov, • Prevzatie zodpovednosti

3.8 Analýza výsledkov spätnej väzby na KC získaných počas mapovania potrieb cieľovej skupiny

Spätná väzba je pri práci s ľuďmi a pre ľudí veľmi dôležitá. Nastavuje nám zrkadlo a my zrazu vidíme aj veci, ktoré by sme možno nevideli (a možno ani vidieť nechceli). Aj negatívna spätná väzba môže byť pri inom pohľade na vec pozitívna, ak ju vezmeme ako motiváciu, či priestor na zlepšenie, ako nový nápad na skvalitnenie ponuky služieb, či adresnejšej pomoci ako takej. Aj my sme sa v rámci mapovania cieľovej skupiny pýtali ľudí na spätnú väzbu na nás – na pracovníčky, ale aj na ponuku aktivít, či službu KC ako takú.

Na základe niekoľkých rozhovorov s klientmi, ktorý do KC chodia a boli ochotní sa hlbšie na tému spätnej väzby na KC rozprávať, sme identifikovali a spísali nasledovné tvrdenia, ktoré sme formou ankety dali vyplniť našim klientom a aj členom cieľovej skupiny, ktorý do KC nechodia. Ľudia mali určiť, či s týmito tvrdeniami súhlasia/nesúhlasia alebo sa nevedia vyjadriť. (viď. príloha č. 2)

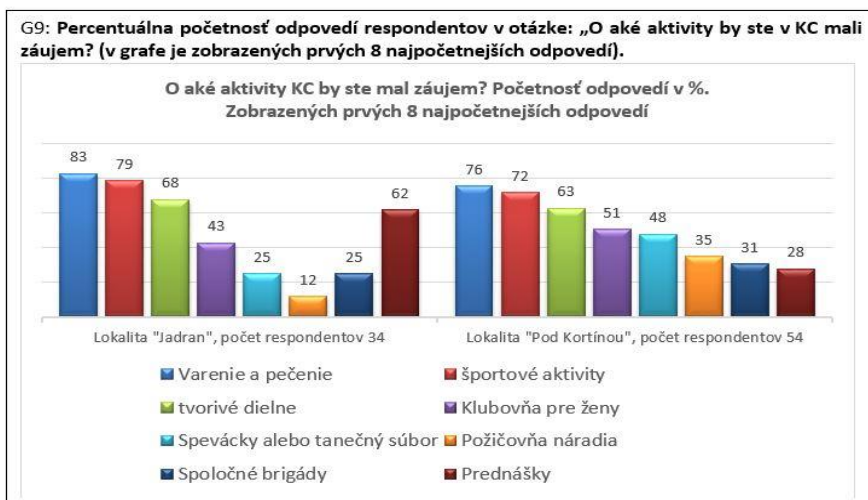
Vzorka respondentov nebola až taká pestrá, ako by sme si prijali – tvorili ju poväčšine ženy v produktívnom veku a staršie deti 8+ ročné, ktoré k nám chodia na aktivity a ktoré dokázali pochopiť formuláciu a zmysel týchto tvrdení a relevantne nám na ne vedeli odpovedať. Mužov sa na ankete zúčastnilo len veľmi málo, tak sme sa rozhodli, že výsledky budeme vyhodnocovať len ako tvrdenia

(bez demografických a sociálno-ekonomických znakov a rozdielností). Anketu sme robili 2x pre lokalitu „Jadran“ a pre lokalitu „Pod Kortínou“

3.8.1 Výsledky z mapovania spätnej väzby na KC v lokalite „Jadran“

Obyvatelia lokality „Jadran“ ponuku služieb KC poznajú a mnohí ju aktívne využívajú. Najmä deťom sa skladba a ponuka aktivít páči a hojne ju navštevujú. Plnoletí obyvatelia využívajú hlavne sociálne služby KC, no našou snahou je prilákať ich aj na aktivity pre dospelých. Mnohých opýtaných zaujala možnosť niektorých aktivít, ktoré sme v ankete navrhli. Nakoľko je pracoviskom KC 2-izbový byt, radi by ho nejakým spôsobom rozšírili, aby sa do neho zmestilo viac účastníkov. Niektorí priznali, že do KC by chodiť aj chceli, ale nedovoľujú im tom pracovné (pracujú na smeny) a rodinné povinnosti (veľmi malé deti). Prijali by si, aby bolo KC otvorené v neskoršom čase alebo aj cez víkendy. Pracovníckam KC zvyčajne dôverujú. O niečo menej však dôverujú KC ako službe a niektorí ju považujú aj za zbytočnú alebo inými organizáciami ľahko nahraditeľnú. Niektorí prejavili záujem aj o komunitnú prácu a vytvorenie „pracovnej skupiny“ pre veci verejné, ktorá by sa stretávala v KC.

Deťom sa páči v KC hlavne varenie a pečenie, športové a rekreačné aktivity, celodenný výlet do zábavného parku... S nových podnetov, ktoré nám po mapovaní samostatne navrhovali bola pyžamová párty v KC, lebo organizovanie talentu KC, vedomostných kvízov a súťaž v KC.

3.8.2 Výsledky z mapovania spätnej väzby na KC v lokalite „Pod Kortínou“

Komunitné centrum má svoje elokované pracovisko priamo v osade. Je to lodný kontajner, ktorý využíva na prácu s deťmi a dospelými klientmi. V letných mesiacoch sa využíva aj vonkajší priestor pred KC. Pre nás je dôležitá spätná väzba od klientov, ktorú nám často dávajú aj po ukončení našich aktivít. Väčšina opýtaných v ankete teda vie o našej činnosti z vlastnej skúsenosti – využila sociálnu službu KC, zúčastnila sa na aktivite, alebo vie o nej od svojho dieťaťa. Klienti, ktorí sa zúčastnili na komunitných, prípadne skupinových aktivitách v elokovanom pracovisku vedia, že naše aktivity sú obmedzené priestorom, ktorý máme a preto by si priali, aby sa priestor na našu činnosť zväčšil. Viacerí dospelí obyvatelia, hlavne ženy, majú záujem o spoločné varenie, recyklovanie napr. nepotrebného textilu na výrobu tašky na prezuvky pre deti a pod. Majú záujem sa stretávať napríklad na aktivitách preventívneho charakteru: ako predchádzať infekčným chorobám najmä v zimnom období, osvojenie si rodičovských zručností...

Deťom sa v KC najviac páčia aktivity vo vonkajšom priestore, ktoré sa uskutočňujú v letných mesiacoch: hranie loptových hier, tanec, aktivita s vedúcou Žiarskeho útulku so psíkmi, Deň detí v lokalite „Pod Kortínou“, Mikuláš, vianočné balíčky pre deti. Do budúcnosti by chceli: ísť na detské ihrisko, do parku Š. Moysesa a opekať si špekáčiky, ísť na výlet do ZOO, či účinkovať v rómskom tanečnom alebo speváckom súbore.

4. Akčný plán

Sociálny problém: Absencia bezpečného a neutrálneho priestoru pre komunitu MRK /nevysporiadané pozemky v blízkosti lokality/- lokalita Kortína pre zlepšenie aktivizácie, vzájomnej kooperácie a participácie komunity na riešení ich spoločných problémov.

Hlavný cieľ: Aktivizácia komunity MRK v lokalite Kortína spoločným vybudovaním neutrálneho priestoru (NP) pre budovanie vzájomnej kooperácie a participácie komunity na riešení problémov. Vytvorenie funkčného systému udržateľnosti.

1. Čiastkový cieľ: Aktivizácia komunity

Úlohy	Aktivity	Aktivity KC (musí súvisieť s úlohami)	Zdroje	Zodpovedná osoba	Merateľné ukazovatele k čiastkovému cieľu (kvalitatívne a kvantitatívne)	Časový plán a zodpovedná osoba za úlohy	Zapojení ľudia z komunity, iní partneri	Riziká/náhradné riešenia
Úloha č. 1	A. Podpora motivácie komunity. Zabezpečenie znalosti komunity o AP. Budovanie vzťahov a dôvery: Aktívna prítomnosť v komunite, nadväzovanie kontaktov a budovanie osobných vzťahov. Zapájanie komunity do existujúcich aktivít a prejavovanie záujmu o život komunity. Podpora otvorenej komunikácie a rešpektovanie rôznorodosti. Posilňovanie pocitu vzájomnej spolupatričnosti v komunite.	A. Hľadanie riešení motivácie - vytvorenie spoločného neutrálneho priestoru (NP) pre všetkých. Pravidelné stretnutia s komunitou - zoznámenie komunity s aktivitami v rámci AP, možnosti zapojenia. Zisťovanie miery participácie v komunite. Podpora a spolupráca s KR pri vyhľadávaní aktívnych ľudí z komunity.	Ľudské (pracovníci KC a KR, komunita, aktívni členovia komunity) Materiálne (pracovisko KC ZH na Kortíne, občerstvenie, informačné letáky) Finančné (príspevok od sponzorov)	Pracovníci KC (OMKC, KPKC, PKC) a členovia KR (líder KR), aktívni obyvatelia Kortíny	Kvalita: spôsob aktivizácie, spätná väzba: spokojnosť s aktivitami KR a KC. Opis dosiahnutej zmeny pred a po AP, určenie priamej a nepriamej komunity, spôsoby vzájomnej kooperácie. Zmena v postojoch a správaní: zvýšenie participácie obyvateľov na riešení miestnych problémov. Kvantita: Počet účastníkov na stretnutiach KR. Počet pravidelných účastníkov. Počet získaných podnetov od obyvateľov.	Máj 2025 - Júl 2026 Pracovníci KC a členovia KR - lídri KR	Miestna občianska a poriadková služba (MOaPS), Mestský úrad (MsÚ), členovia KR, Terénna sociálna práca (TSP)	Riziká: Nedostatočná aktivizácia, nízka motivácia, komunita v odpore. Náhradné riešenia: Ponuka MsÚ na odpustenie poplatku za použitie SOH (Stanica osobnej hygieny - sprcha, práčovňa) aktívnym účastníkom brigád.
	B. Pravidelné monitorovanie problémov a zbieranie podnetov v komunite: Vytváranie priestoru pre dialóg, výmenu názorov a spoločné plánovanie.	B. Facilitovanie stretnutí KR, kde môžu členovia komunity spoločne diskutovať o problémoch a hľadať riešenia.						

2. Čiastkový cieľ: Vyhľadávanie lídrov a práca KR

Úlohy	Aktivity	Aktivity KC (musí súvisieť s úlohami)	Zdroje	Zodpovedná osoba	Merateľné ukazovatele k čiastkovému cieľu (kvalitatívne a kvantitatívne)	Časový plán a zodpovedné osoby za úlohy	Zapojení ľudia z komunity, iní partneri	Riziká/náhradné riešenia
Úloha č. 2	A. Práca v teréne, spolupráca s KR - Pracovníci KC a členovia KR budú vyhľadávať osoby, ktoré sú v komunite považované za autority alebo majú rozsiahle kontakty a požiadajú ich o pomoc pri naplňaní cieľov AP..	A. Organizovanie otvorených stretnutí, na ktorých sa môžu obyvatelia vyjadriť k dôležitým témam a navrhnúť riešenia. Tieto stretnutia môžu odhaliť prirodzených lídrov, ktorí majú silné komunikačné schopnosti a záujem o dianie v komunite. Vyhľadávanie potenciálu komunity.	Ľudské (pracovníci KC a KR) Materiálne (pracovisko KC ZH na Kortíne, kancelársky materiál) Finančné (príspevok od sponzorov)	Pracovníci KC (OMKC, KPKC,PKC) a členovia KR (líder KR), MOaPS.	Kvalita: Posúdenie schopnosti inšpirovať, delegovať, motivovať a viesť ostatných a zvýšená zaangažovanosť lídra v komunite. Kvantita: Počet mesiacov aktívnej účasti lídra na rôznych stretnutiach KR a komunitných aktivitách. Počet podaných návrhov na riešenie potrieb súvisiacich s naplňaním AP.	Máj 2025 - Júl 2026 Pracovníci KC a členovia KR	TSP (Terénna sociálna práca), členovia KR, MOaPS, členovia, aktívni obyvatelia	Riziká: Nedostatok záujmu o spoluprácu s KR a obyvateľmi danej lokality Náhradné riešenia: Pravidelná motivácia od pracovníkov KC a pochvala a uznanie ich práce počas aktivít a brigád pred ostatnými obyvateľmi.
	B. Motivácia lídrov: Vysvetlenie významu práce KR a AP pre zlepšenie života v komunite, konkrétne zmeny v komunite, ktoré sa snažíme dosiahnuť. Podpora a motivácia už existujúcich lídrov a nových lídrov napr. odpustením poplatku za využitie SOH. Ocenenie práce lídrov pred komunitou pri uskutočňovaní brigád, na rôznych aktivitách KC, čím sa podporí ich líderstvo v komunite..	B. Vytváranie príležitostí na stretnutie a spoznávanie obyvateľov, kde sa môžu prejaviť organizačné schopnosti lídrov a ich schopnosť spájať a motivovať ľudí. Delegovanie úloh z AP aktívnym lídrom. Podpora komunikačných a organizačných schopností lídrov.						
	C. Vytvorenie partnerského vzťahu	C. Dohodnutie podmienok spolupráce, pravidiel - fokusové skupiny. Organizovanie stretnutí s lídrami KR na zisťovanie nových podnetov a riešení na naplnenie cieľov AP.Pravidelné oceňovanie lídrov za ich aktívnu činnosť						
	D. Príprava lídrov	D. Lídrom, ktorí prejavia svoje organizačné a komunikačné zručnosti, budú pracovníci KC nápomocní pri rozvíjaní ich potenciálu. Rozvoj advokačných zručností, argumentácia pri presadzovaní potrieb komunity a pomoc k svojpomoci pri riešení problémov komunity, participácia komunity, plánovanie.						

3. Participácia komunity a spoločné riešenie problému

Úlohy	Aktivity	Aktivity KC (musí súvisieť s úlohami)	Zdroje	Zodpovedná osoba	Merateľné ukazovatele k čiastkovému cieľu (kvalitatívne a kvantitatívne)	Časový plán a zodpovedné osoby za úlohy	Zapojení ľudia z komunity, iní partneri	Riziká/náhradné riešenia
Úloha č. 3	A. Zapojenie komunity do aktivít B. Zapojenie partnerov do spoločného riešenia	A. Členovia KR a lídri z komunity vytvoria pracovnú skupinu a vytypujú vhodné miesto pre NP, členovia KR a pracovníci KC uskutočnia stretnutie v KC Kortína (okružly stôl) za účelom zberu nápadov na dizajn zóny, rozmiestnenie prvkov, výber materiálov a celkovú estetiku NP. Členovia KR v spolupráci s KC budú a lídrami - príprava brigád, zabezpečenie prac. náradia a prac. materiálu B. Pozvanie odborníkov z odd. životného prostredia MsÚ, Technických služieb ZH. Majiteľ pozemku na vyb. priestoru. Oslovenie sponzorov, pozvanie hl. partnera Mesto ZH - zorganizovanie spoločného stretnutia - oboznámenie a realizáciou AP a dohodnutie podmienok spolupráce za účasti KR a komunity.	Ľudské (pracovníci KC, KR) Materiálne (pracovisko KC ZH na Kortíne, kancelársky materiál, pracovné náradie, pracovný materiál) Finančné (príspevok od sponzorov)	Pracovníci KC (OMKC, KPKC, PKC) a členovia KR (líder KR), MOaPS, aktívni obyvatelia Kortíny	Kvalita: Spätná väzba od členov komunity a verejnosti (rozhovor, dotazník) a miera zapojenia obyvateľov komunity, prejavy spolupráce a solidarity medzi členmi komunity počas budovania NP, zníženie počtu čiernych skládok v oblasti NP, ale aj v celej lokalite. Kvantita: Počet brigád, počet odpracovaných hodín, počet zapojených aktívnych obyvateľov, počet sponzorov, počet osadených prvkov NP.	Máj 2025 – Júl 2026 Pracovníci KC a členovia KR	Pracovníci KC, členovia KR, MOaPS, aktívni obyvatelia Kortíny, Technické služby ZH, odd. životného prostredia MsÚ, MsP, sponzori.	Riziká: Nedostatok záujmu o spoluprácu s KR a obyvateľmi danej lokality a o účasť na brigádach, nedostatok sponzorov, nedostatok zručnosti, nedostatok financií. Náhradné riešenia: Pravidelná motivácia od pracovníkov KC, pochvala a uznanie práce KR a obyvateľov komunity počas aktivít a brigád.

4. Zapojenie dobrovoľníkov

Úlohy	Aktivity	Aktivity KC (musí súvisieť s úlohami)	Zdroje	Zodpovedná osoba	Merateľné ukazovatele k čiastkovému cieľu (kvalitatívne a kvantitatívne)	Časový plán a zodpovedné osoby za úlohy	Zapojení ľudia z komunity, iní partneri	Riziká/náhradné riešenia
Úloha č. 4	Pravidelné vyhľadávanie dobrovoľníkov. Oceňovanie a motivácia už spolupracujúcich dobrovoľníkov.	Náborová kampaň dobrovoľníkov: letáky o dobrovoľníckej činnosti, informovanie v miestnych médiách, informovanie na sociálnych sieťach, náborová kampaň na SŠ na území mesta ZH. Tvorba dobrovoľníckeho programu - vyčlenenie pozície na KP.	Ľudské (pracovníci KC a KR, existujúci dobrovoľníci) Materiálne (kancelársky materiál) Finančné (symbolické odmeny)	Pracovníci KC (OMKC, KPKC)	Kvalita: Efektívny prínos spolpracujúcich dobrovoľníkov pri aktivitách KC. Vplyv účasti spolpracujúcich dobrovoľníkov na komunitu počas realizácií aktivít v lokalite. Kvantita: Počet dobrovoľníkov na aktivitách : celkový počet stálych dobrovoľníkov, počet aktívnych dobrovoľníkov, počet nových dobrovoľníkov. Počet aktivít na ktorých sa zúčastnili dobrovoľníci.	Máj 2025 - Júl 2026 Pracovníci KC a lídri KR	Pracovníci KC, KR, lídri KR	Riziká: Slabá náborová kampaň, nízka motivácia, málo dobrovoľníkov, malý záujem o komunitu, obmedzené zdroje. Náhradné riešenie: Posilniť spoluprácu a komunikáciu pri získavaní nových dobrovoľníkov. Zlepšiť náborovú kampaň na stredných školách na území mesta ZH.

5. Udržateľnosť riešenia

Úlohy	Aktivity	Aktivity KC (musí súvisieť s úlohami)	Zdroje	Zodpovedná osoba	Merateľné ukazovatele k čiastkovému cieľu (kvalitatívne a kvantitatívne)	Časový plán a zodpovedné osoby za úlohy	Zapojení ľudia z komunity, iní partneri	Riziká/náhradné riešenia
Úloha č. 5	A. Vytvorenie funkčného systému udržateľnosti	A. Komunita sa bude podieľať na vytvorení pravidiel pre používanie neutrálneho priestoru, aby sa zabezpečila jej dlhodobá udržateľnosť - formou fokusových skupín, prípadne v rámci spoločných stretnutí s komunitou	Ľudské (pracovníci KC a KR, existujúci dobrovoľníci) Materiálne (kancelársky materiál) Finančné (symbolické odmeny)	Pracovníci KC (OMKC, KPKC, PKC) a členovia KR (líder KR), MOaPS, aktívni obyvatelia Kortíny	Kvalita: Spôsob stanovenia pravidiel, spätná väzba od obyvateľov komunity - využiteľnosť spoločného priestoru, estetický prínos pre danú lokalitu. Kvantita: Počet stretnutí KR s obyvateľmi komunity spojených so zisťovaním nápadov a pripomienok k existujúcej NP. Počet podnetov od obyvateľov z komunity na zlepšenie vzhľadu a prvkov NP. Počet osôb z komunity, ktoré budú zodpovedné za dodržiavanie zásad užívania NP.	September 2025 - Júl 2026 Pracovníci KC a členovia KR, MOaPS a MSP	Pracovníci KC, členovia KR, MOaPS, aktívni obyvatelia Kortíny, MsP	Riziká: Slabá ochota miestnych obyvateľov a členov KR zapájať sa do spolupráce a aktivít súvisiacich s úlohami z AP. Pokles motivácie a zodpovednosti v komunite. Náhradné riešenie: Systematická motivácia zo strany pracovníkov KC, spojená s verejným ocenením a uznaním práce účastníkov počas aktivít a brigád, pred verejnosťou - v miestnych médiách.
	B. Určenie zodpovedných osôb z komunity za udržateľnosť	B. Neformálne vzdelávanie lídrov a komunity v enviromentálnej oblasti. Určenie zodpovedných obyvateľov z komunity, ktorí budú dohliadať na dodržiavanie poriadku na priestore pre komunitu. Pracovníci KC budú realizovať vzdelávacie aktivity zamerané na ochranu životného prostredia. Posilňovanie členov KR a lídrov z komunity v samostatnej práci s komunitou. - hlasovaním, prípadne FS - dohodnutia spolupráce pri dohliadaní na dodrž. pravidiel.						

6. Priebežné a záverečné hodnotenie AP

Úlohy	Aktivity	Aktivity KC (musí súvisieť s úlohami)	Zdroje	Zodpovedná osoba	Merateľné ukazovatele k čiastkovému cieľu (kvalitatívne a kvantitatívne)	Časový plán a zodpovedné osoby za úlohy	Zapojení ľudia z komunity, iní partneri	Riziká/náhradné riešenia
Úloha č. 6	Pravidelné hodnotenia plnenia AP, plnenie zadaných úloh, hľadanie nových možností v prípade rizík.	Pravidelné vyhodnocovanie úloh z AP, pravidelné stretávanie KR, vyhodnocovanie spolupráce s dobrovoľníkmi, vyhodnotenie spolupráce so spolupracujúcimi inštitúciami. Periodicky každé 2 mesiace.	Ľudské (pracovníci KC a KR, komunita) Materiálne (kancelársky materiál)	Pracovníci KC (OMKC, KPKC,PKC) a členovia KR	Kvalita: spôsob a forma hodnotenia, MS o výkone KP a plnení AP, dopad AP na život komunity, na zmenu správania a prístupu komunity k vybudovanej NP. Spätná väzba (spolupráca KC a KR). Kvantita: Počet oslovených obyvateľov so spätnou väzbou na realizovaný AP. Počet aktivít realizovaných na NP. Počet účastníkov na aktivitách na NP, počet hodnotení.	Priebežne: každé 2 mesiace December 2025 - Júl 2026 Pracovníci KC a členovia KR	Pracovníci KC, členovia KR, obyvatelia komunity	Riziká: Neochota oslovených obyvateľov dať spätnú väzbu na AP a činnosť KR. Náhradné riešenie: Zozbieranie podkladov pre vyhodnotenie AP zo záznamov zo stretnutí KR a skupinových a komunitných aktivít KC.

7. Oslava úspechu

Úlohy	Aktivity	Aktivity KC (musí súvisieť s úlohami)	Zdroje	Zodpovedná osoba	Merateľné ukazovatele k čiastkovému cieľu (kvalitatívne a kvantitatívne)	Časový plán a zodpovedné osoby za úlohy	Zapojení ľudia z komunity, iní partneri	Riziká/náhradné riešenia
Úloha č. 7	Zorganizovanie oslavy s vyhodnotením dosiahnutých úspechov AP. Prezentácia dosiahnutých výsledkov pred členmi komunity, v miestnych médiách. Zapojenie komunity, dobrovoľníkov.	KR spolu s KC pripraví a uskutoční oslavu na ktorú pozvú všetkých, ktorí boli zapojení pri tvorbe a plnení AP a obyvateľov komunity.	Ľudské (pracovníci KC, KR, MOaPS, MSP, Technické služby ZH, TSP) Materiálne (pracovisko KC ZH na Kortíne, kancelársky materiál) Finančné (príspevok od sponzorov)	Pracovníci KC (OMKC, KPKC,PKC) a členovia KR (líder KR).	.Kvalita: Pozitívne reakcie účastníkov oslavy. Kvantita: Počet účastníkov na oslave. Počet pozitívnych hodnotení na činnosť KR a KC.	Júl 2026.	Tím KC, členovia KR, lídri, obyvatelia z komunity, dobrovoľníci, MsÚ, MsP, MOaPS, TSP, TS, sponzori.	Riziká: Nezáujem komunity o účasť na oslave. Slabá informovanosť. Náhradné riešenie: Zlepšenie informovanosti. Uskutočnenie oslavy v inom termíne.

4.1 Monitorovanie plnenia cieľov

Kvalitatívne monitorovanie komunitnej práce – záverečný monitoring zameraný na vyhodnocovanie cieľov Akčných plánov komunitnej práce

Proces kom. práce	Indikátor	Koho sa budeme pýtať/kto bude hodnotiť	Na aké otázky potrebujeme získať odpoveď
Identifikácia problému a analýza problému	Problém reflektoval – potreby komunity. Rada KC bola líder pri výbere problému/potreby.	Obyvateľov komunity, členov KR/ hodnotiť: obyvatelia komunity, pracovníčky KC	Aký problém bol odstránený prípadne zmiernený? Čo sa naučili ľudia v Rade KC? Čo sa zmenilo?
Naplnenie cieľov – hlavných/čiastočných	Opis problému pred a po komunitnej práci. Naplnenie cieľov – hlavných/čiastočných. Čo sa podarilo- nepodarilo. Úspechy na ktoré sme hrdý- neúspechy z ktorých sa vieme poučiť.	Obyvateľov komunity, členov KR/ hodnotiť: obyvatelia komunity, členovia KR pracovníčky KC, majorita	Majorita : Všimli si niečo, nejaké zmeny? Obyvatelia komunity, členovia KR : Boli podľa vás naplnené stanovené ciele? Čo považujete za úspechy prípadne za neúspechy?
Zmena v komunite	Zmena pohľadu komunity na problém, ktorý vyšiel z analýzy potrieb komunity – akým spôsobom. Zapojenosť komunity do riešenia problému.	Obyvateľov komunity – aktívni a neaktívni, členov KR/ hodnotiť: obyvatelia komunity, členovia KR pracovníčky KC	Vidíte zmenu problému? Neaktívnych obyvateľov: Akým spôsobom by ste riešili daný problém vy?
Aktivizácia aktérov	Povedomie komunity o tom, že komunita rieši problém. Zmeny v komunite. RADA KC prepojila komunitu s riešením problému. Pracovná skupina.	Členov KR, vedenie mesta ZH / hodnotiť: obyvatelia komunity, členovia KR pracovníčky KC,	Myslíte si že došlo k zmene? Došlo k aktivizovaniu obyvateľov? Máte pocit že sú samostatnejší v riešení problému?
Získanie skúseností – tím KC pri výkone komunitnej práce – výkon podľa Akčného plánu	Opis pozitívnych a negatívnych skúseností pracovníkov KC pri práci s komunitou.	Pracovníčok KC, dobrovoľníkov	Aké máte konkrétne skúsenosti? Čo vám to dalo? Ako napraviť chybu ako ju pozitívne znásobiť? Ako by ste to prípadne zmenili?
Spoločné riešenie problému	Spoločná kooperácia – hodnotenie, opis nedostatkov, chýb, ktorým sa v budúcnosti vyhneme, pozitíva, negatíva. Plán RADY KC a komunity pre riešenie.	Obyvateľov komunity, členov KR/ hodnotiť: obyvatelia komunity, členovia KR pracovníčky KC	Čo ste sa naučili ? Ako vás to ovplyvnilo? Popíšte chyby ktoré pri procese nastali? Ako by sme to spravili nabudúce lepšie/inak?
Zhodnotenie prínosu pre členov Rady KC	Prínosy komunitnej práce a procesu učenia sa pre členov RADY KC.	Členovia KR/ hodnotiť: obyvatelia komunity, pracovníčky KC	Čo ste sa ako tím členov KR naučili ? Čo ste ako tím – členovia KR podľa vás dosiahli? Využijete získané skúsenosti a vedomosti aj v osobnom živote?
Zhodnotenie prínosu pre KC, komunitných pracovníkov a garantov KC	Získané vedomosti, zručnosti, skúsenosti. Opis pozitívnych a negatívnych skúseností pracovníkov KC pri práci s komunitou.	Pracovníčky KC	Čo bolo pre vás prínosom? Získali ste nové zručnosti a skúsenosti pri práci s cieľovou skupinou? Aké sú vaše pozitívne/negatívne skúsenosti? Ako inak by ste v budúcnosti postupovali pri tomto procese?
Spolupráca s ďalšími organizáciami a inštitúciami/partnermi.	Prínos týchto spoluprac. Hodnotenie – pozitíva, negatíva, partneri.	Obyvateľov komunity, členov KR/ hodnotiť: obyvatelia komunity, členovia KR pracovníčky KC	Ako sa zapojila/nezapojila samospráva? Myslíte si, že bez ich pomoci by bol problém odstránený/eliminovaný? Aké máte skúsenosti (neg./poz.?) Myslíte si že boli oslovené správne inštitúcie?
Udržateľnosť a prenos získaných skúseností.	Podnety, námety komunity, Rady KC, pracovníkov KC pre ďalšiu komunitnú prácu. Pre ďalšiu Identifikáciu, Analýzu, Aktivizáciu = proces komunitnej práce	Pracovníčky KC, členovia KR	Uskutočnila sa zmena, ktorá tomu napomôže? Ako to bude pokračovať?

Kvantitatívny monitoring komunitnej práce – záverečný monitoring zameraný na vyhodnocovanie cieľov Akčných plánov komunitnej práce

Indikátor	Predp. počet pre naplnenie cieľa	Reálny počet	Poznámka
Počet obyvateľov mesta/obce			
Počet členov MRK v pôsobnosti KC			
Počet ulíc/lokalít v rámci zamerania akčného plánu (ak sú)			
Počet účastníkov mapovania potrieb v komunite			
Počet zmapovaných potrieb			
Počet podnetov komunitnej rady vo vzťahu k AP			
Počet stretnutí komunitnej rady			
Počet iných členov z komunity na komunitnej rade (nie jej členov, ak boli)			
Počet žien/ mužov v komunitnej rade			
Počet členov širšej pracovnej skupiny pri realizácii AP (ak existovala)			
Počet stretnutí širšej pracovnej skupiny pri realizácii cieľov AP (ak existovala)			
Počet členov komunitnej rady			
Počet členov komunitnej rady z cieľovej skupiny, na ktorú je kom. práca zameraná (MRK, matky, mládež a pod.)			
Počet členov komunitnej rady mimo MRK/cieľovej skupiny (ak sú)			
Počet členov komunitnej rady, ktorí odišli/vymenili sa			
Počet zapojených členov komunitnej rady do realizácie AP			
Počet externých partnerov v rámci realizácie AP			
Počet členov komunity zapojených do realizácie AP			
Počet zrealizovaných komunitných aktivít			
Počet splnených hlavných cieľov AP			
Počet splnených čiastkových cieľov AP			
Počet mesiacov realizácie AP			
Počet pracovníkov KC zapojených do riešenia akčného plánu			
Počet externých dobrovoľníkov KC pri realizácii AP			

ZÁVER

Komunitné centrum v Žiari nad Hronom sa snaží reagovať na potreby komunity a rieši akútne problémy a potreby členov komunity. Prostredníctvom realizácie činností a aktivít sú klienti komunitného centra vedení predovšetkým k svojpomoci, kde majú možnosť zmeniť svoju náročnú životnú situáciu, riešiť akútne problémy jednotlivca a celej komunity. Komunitné centrum sa tak zameriava na prevenciu, ale aj krízovú intervenciu a motiváciu. Uplatňuje komplexný prístup, zlepšuje komunikačné a životné zručnosti klientov, aktivizuje a zapája marginalizované skupiny, utvára a rozširuje systematickú prácu v prirodzenom prostredí klienta. Komunitné centrum slúži pre všetkých obyvateľov danej komunity. Vstup je dobrovoľný a bezplatný, ale platí aj zákaz vstupu pre občanov pod vplyvom návykových látok a s agresívnym správaním, pretože cieľom je vybudovanie bezpečného miesta z komunitného centra. Spolupracuje s mnohými organizáciami, inštitúciami a snaží sa o zapájanie detí, rodičov a ostatných obyvateľov do aktívneho prístupu k podieľaniu sa na dianí v meste Žiar nad Hronom.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- <https://dennikstandard.sk/104969/kastovanie-lacne-drogy-ci-alkoholizmus-zien-cim-trpi-ziarska-nelegalna-osada-kortina/>
- <https://www.prohuman.sk/socialna-praca/komunitne-centra-na-slovensku>
- Komunitný plán sociálnych služieb mesta Žiar nad Hronom 2018-2023
- <https://www.romovia.vlada.gov.sk/atlas-romskych-komunit/atlas-romskych-komunit-2019/?csrt=7781234163066786257>
- <https://ziar.dnes24.sk/mesto-kupilo-dalsie-najomne-byty-50360>
- §4 Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách
- Čítanka pre komunitné pracovníčky a pracovníkov – Sprievodca procesom komunitnej práce, Jana Šolcová – Soňa Holíková, ISBN 978-80-89837-77-9
- <http://statdat.statistics.sk/>
- Mesto ZH: Komunitný plán sociálnych služieb mesta Žiar nad Hronom 2018-2023
- Štandardy Komunitných centier národného projektu Komunitné centrá 2014. Zamestnanosť a sociálna inklúzia

ZOZNAM GRAFOV

- 1, **Čo vám v rámci susedského spolunažívania vo vašom bytovom dome prekáža, príp. aké problémy vnímate?** Početnosť odpovedí vyjadrená v %
- 2, **Čo v rámci infraštruktúry v lokalite „Pod Kortínou“ chýba?** Početnosť odpovedí v %
- 3, **Aké problémy vnímate v lokalite „Pod Kortínou“?** Početnosť odpovedí v %
- 5, **O aké aktivity by ste v KC mali záujem?** Početnosť odpovedí v % (v grafe je zobrazených prvých 8 víťazných odpovedí).

ZOZNAM OBRÁZKOV

- O1: Lokalita „Jadran“ - Dom s nájomnými bytmi v správe mesta Žiar nad Hronom“
O2: Lokalita „Pod Kortínou“ – mapa mikrolokality

ZOZNAM PRÍLOH

1. Plán mapovania
2. ANKETA: Spätná väzba na KC

Plán mapovania – doplnkové témy na rozvinutie dát získaných v dotazníku a ankete

Respondenti – koho sa idem pýtať?	Nástroj mapovania	Aké oblasti sa idem pýtať?
Vedúca OSoO	Pološtrukturovaný rozhovor	História vzniku lokalít s MRK v Žiari nad Hronom, Názory majority na MRK, infraštruktúra a problémy lokalít
TSP (4 pracovníčky)		História vzniku lokalít s MRK, Názory majority na MRK, Sociálne a oddelzovacie poradenstvo, Finančná gramotnosť, Starostlivosť o deti, Zdravotná starostlivosť, hygienické návyky, prístup k vode, Vzdelávanie a zamestnanosť MRK, záškoláctvo, výskyt sociálno-patologických javov, odchod a príchod detí z Reedukačných a diagnostických centier, príp. Centier pre deti a rodinu, výchovné problémy s deťmi, Nakladanie s odpadom, psy...
Pediatrica		Zdravotná starostlivosť, hygienické návyky, starostlivosť o deti
Asistentka podpory zdravia		Zdravotná starostlivosť, hygienické návyky, prístup k vode
OMAMA		Starostlivosť o deti, hygienické návyky
MOPaS		Nakladanie s odpadmi, využívanie SOHaP, prístup k vode
MsP		Sociálno-patologické javy, psy
Predavačka v potravinách blízko lokality „Pod Kortínou“		Názory majority na MRK, sociálno-patologické javy,

Okruhy položené participantom v lokalite „Pod Kortínou“:

- **Vzdelanie a zamestnanosť:** Aké vzdelanie máte ukončené? Ste zamestnaný? (Ak áno, ste zamestnaný na zmluvu, TPP, brigádu? Využívate nejakú pomoc pri hľadaní zamestnania? Viete o možnosti rekvalifikácie, bol by ste ochotný rekvalifikovať sa? Bol by ste ochotný sa rekvalifikovať? Prestáhoval by ste sa kvôli práci do iného mesta? Bol by ste ochotný pracovať na smeny?)
- **Zdravie a hygiena:** Máte vlastný prístup k pitnej vode? Ako využívate Stredisko osobnej hygieny, práčovňu, sprchu? Ako si zabezpečujete vo svojom obydlií hygienu? Máte latrínu? Viete o asistentke zdravia? Využívate jej službu? Máte všeobecného lekára, zubára, gynekológa, urológa, detského lekára pre svoje deti? Chodíte na pravidelné preventívne prehliadky?
- **Vzťahy a problémy v komunite:** Aké problémy vnímate, že sa vo vašej komunite najčastejšie vyskytujú? (používanie omamných látok, alkohol, drogy, výchovné problémy, túlavé psy, spoločný priestor...)
- **Infraštruktúra:** Ako sa Vám v lokalite „Pod Kortínou“ býva? V akom stave je Vaše obydlie? Čo Vám najviac chýba?

ANKETA: Spätná väzba na KC

Otázky pre ľudí, ktorí využívajú služby a aktivity KC	„X“ označte vhodnú odpoveď		
	Súhlasím	Neviem	Nesúhlasím
Zúčastňujem sa aktivít KC.			
Poznám ponuku služieb a aktivít KC			
Pracovníčky KC na mňa urobili dobrý dojem, dôverujem im.			
Nepáči sa mi, kto do KC chodí, nechcem sa s tými osobami stretávať			
Páči sa mi, že si v KC nájdem nových priateľov alebo ho môžem navštíviť spoločne s priateľmi			
Pracovníčky KC sú mi nesympatické, nedôverujem im			
Som spokojný, že v KC pri niektorých aktivitách stretnem nových ľudí, tzv. „dobrovoľníkov“, ktorý pracovníčkam KC prídu pomôcť pri realizácii aktivity.			
Prial by som si väčší priestor v KC na konanie aktivít.			
Na KC sa mi páči, že aktivity prebiehajú v „komornejšej“ atmosfére a menším počtom ľudí v skupine			
Prial by som si, aby boli určité aktivity KC častejšie.			
Prial by som si, aby bolo KC otvorené dlhšie, príp. aby bolo otvorené aj cez víkend.			
Označte tie aktivity, ktoré by vás do KC prilákali:	áno	neviem	nie
Tvorivé dielne – tvorba úžitkových predmetov do domácnosti (napr. maľovanie na tričko, tvorba dekorácii, napr. adventný veniec, šitie, tvorba alebo skrášlenie oblečenia)			
Krúžok vedenia domácnosti – varenie a pečenie			
Športové a rekreačné aktivity (napr. turistika, opekačka v prírode, stanovanie, futbalový krúžok)			
Výlet mimo ZH (napr. do ZOO, do zábavného parku)			
Materské centrum – priestor kde môžu ísť matky s bábätkami			
Klubovňa pre ženy (posedenie a rozhovory pri káve)			
Diskotéka, ples, karneval			
Rómsky spevácky alebo tanečný súbor			
Prednášky a besedy s odborníkmi na rôzne témy			
Skupinové cvičenia (Pilates, Zumba)			
Spoločné brigády na skrášenie životného prostredia v KC a okolo KC, byt. domu (upratovanie, zbieranie odpadu, sadenie kvetov, komunitná záhradka)			
Organizovanie rôznych súťaží aj s vecnými cenami			
Organizované tematické dni väčšieho rozsahu – MDD, kapustnica, Mikuláš, Vianočné balíčky a pod.			
Hranie (moderných) spoločenských hier			
Komunitný život – angažovanie sa vo veciach verejných (napr. mládežnícky parlament, spoločenstvo nájomníkov bytov)			
Požičovňa náradia (rebrík, vrtačka, hrable, píla, lopata...)			
Učenie sa rôznym chlapeckým zručnostiam – napr. vyrobiť kus nábytku s odpadového materiálu, opraviť obuv a pod.			
Organizovanie rôznych kurzov (aj s možnosťou získania nejakého certifikátu)			

Otázky pre ľudí, ktorí nevyužívajú služby a aktivity KC	„X“ označte vhodnú odpoveď		
	Súhlasím	Neviem	Nesúhlasím
Nezúčastňujem sa aktivít KC.			
Nevyhovujú mi časy aktivít (som vtedy v práci alebo mám iné povinnosti),			
Poznám ponuku služieb a aktivít KC.			
Ponuka služieb a aktivít KC ma neoslovila.			
Nepoznám ponuku služieb a aktivít KC.			
KC ako službu nepovažujem ho za zmysluplnú, je ľahko nahraditeľné inými službami (napr. centrom právnej pomoci, Centrom voľného času)			
Pracovníčky KC sú mi nesympatické, nedôverujem im.			
Pracovníčkam KC na mňa urobili dobrý dojem, dôverujem im.			
Nepáči sa mi, kto do KC chodí, nechcem sa s tými osobami stretávať			
Nemám s kým nechať svoje deti alebo nemôžem si ich zobrať so sebou do KC			
Na KC mi vadí príliš malý priestor na aktivity			
Označte tie aktivity, ktoré by vás do KC prilákali:	áno	neviem	nie
Tvorivé dielne – tvorba úžitkových predmetov do domácnosti (napr. maľovanie na tričko, tvorba sezónnych dekorácií)			
Krúžok vedenia domácnosti – varenie a pečenie			
Športové a rekreačné aktivity (napr. turistika, opekačka v prírode, stanovanie, futbalový krúžok)			
Výlet mimo ZH (napr. do ZOO, zábavného parku)			
Materské centrum – priestor kde môžu ísť matky s bábätkami			
Klubovňa pre ženy (posedenie a rozhovory pri káve)			
Diskotéka, ples, karneval, Rómska zábava			
Rómsky spevácky alebo tanečný súbor			
Prednášky a besedy s odborníkmi na rôzne témy			
Skupinové cvičenia (Pilates, Zumba)			
Spoločné brigády na skrášlenie životného prostredia v KC (upratovanie, zbieranie odpadu, sadenie kvetov, komunitná záhradka)			
Organizovanie rôznych súťaží aj s vecnými cenami			
Organizované tematické dni väčšieho rozsahu – MDD, kapustnica, Mikuláš, Vianočné balíčky a pod.			
Hranie spoločenských hier			
Komunitný život – angažovanie sa vo veciach verejných (napr. mládežnícky parlament, spoločenstvo vlastníkov)			
Požičovňa náradia			
Učenie sa rôznym chlupským zručnostiam – napr. vyrobiť kus nábytku			
Organizovanie rôznych kurzov (aj s možnosťou získania nejakého certifikátu)			